

Αρχιτεκτονική Τοπίου

Διδάσκων: Ιωάννης Τσαλικίδης

Συνεργάτες: Ελένη Αθανασιάδου
Μαρία Λιονάτου
Ευθύμης Χαραλαμπίδης
Βασίλης Χαριστός

Τμήμα Γεωπονίας

Σχολή Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πρόγραμμα Επικαιροποίησης Γνώσεων Αποφοίτων ΑΕΙ (ΠΕΓΑ)

«Αστικές Αναπλάσεις & Πράσινος Σχεδιασμός»

Γ' Κύκλος / εαρινό εξάμηνο 2014 - 2015

Αρχιτεκτονική Τοπίου

εννοιολογικό πλαίσιο

ορισμός

Αρχιτεκτονική Τοπίου είναι η τέχνη και η επιστήμη η οποία, αξιολογώντας και αναλύοντας **οικολογικούς, κοινωνικούς** και **οικονομικούς** παράγοντες, ασχολείται με τον προγραμματισμένο **σχεδιασμό τοπίων κάθε κλίμακας**

κλίμακες Αρχιτεκτονικής Τοπίου

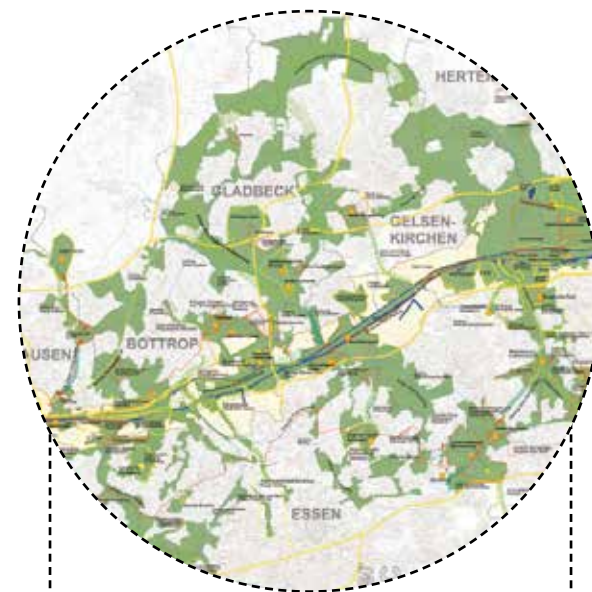
κήπος

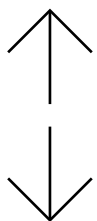
πάρκο

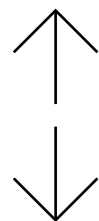
υπερτοπικά πάρκα,
αστικά ρέματα κ.α.

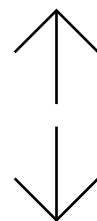
περιφερειακά πάρκα,
δίκτυα πρασίνου

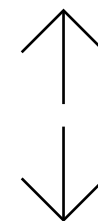
οικία

γειτονιά

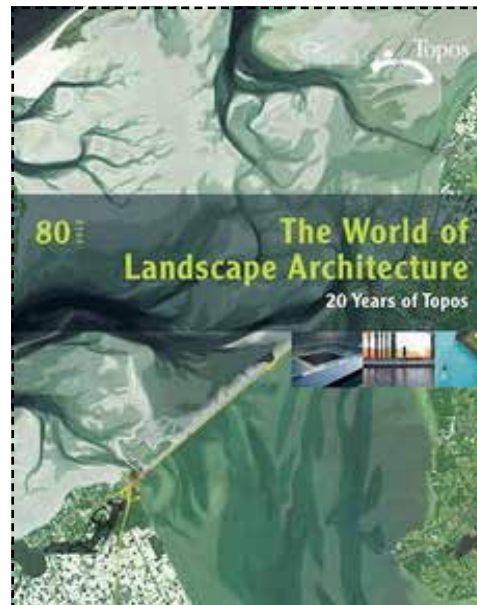
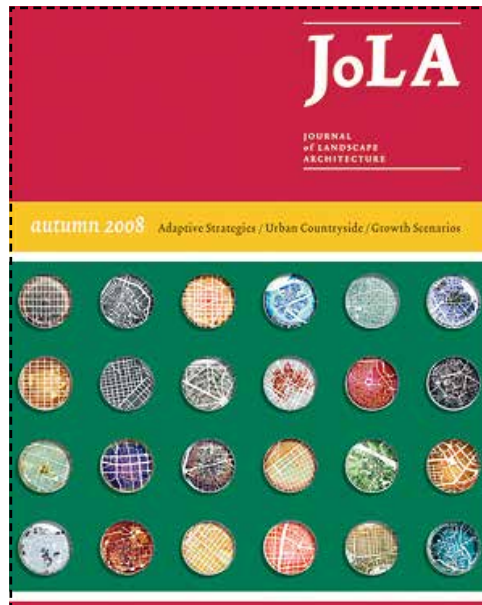
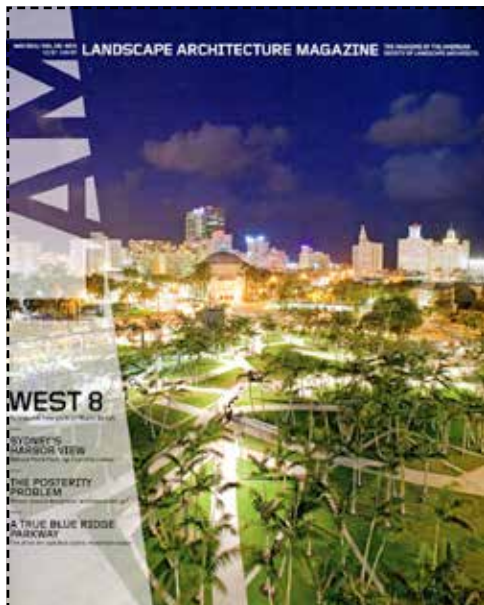
πόλη

περιφέρεια

σύλλογοι - περιοδικά

- Διεθνής Ομοσπονδία Αρχιτεκτόνων Τοπίου
International Federation of Landscape Architects - I.F.L.A
- Αμερικανική Εταιρεία Αρχιτεκτόνων Τοπίου
American Society of Landscape Architects - A.S.L.A
- Ευρωπαϊκός Οργανισμός Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Αρχιτεκτονικής Τοπίου
European Council of Landscape Architecture Schools - E.C.L.A.S
- Πανελλήνιος Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Τοπίου - Π.Σ.Α.Τ

LAM (Landscape
Architecture Magazine)

Περιοδικό της A.S.L.A

JoLA (Journal of
Landscape Architecture)

Περιοδικό του E.C.L.A.S

Topos

Αρχιτεκτονική Τοπίου

A

διαχρονική εξέλιξη
ιστορικά στοιχεία & σημεία σταθμοί

01.

Αρχαιότητα

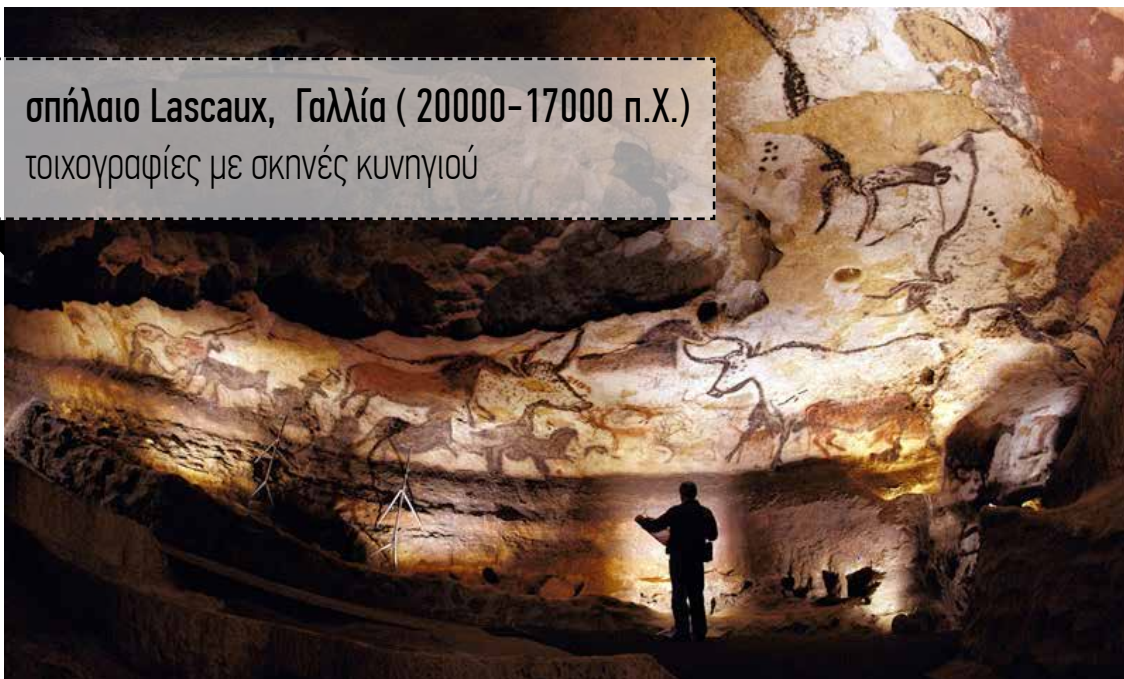
η γέννηση της ιδέας του κήπου

Προϊστορικοί χρόνοι

50000 - 3300 π.Χ.

- **ανθρώπινο δέος** απέναντι στα φυσικά φαινόμενα
- οι πρώτες «επεμβάσεις» στο τοπίο - ιεροί τόποι - μαρτυρούν την **εξουσία των μεταφυσικών δυνάμεων** στην μοίρα του ανθρώπου

σπήλαιο Lascaux, Γαλλία (20000-17000 π.Χ.)
τοιχογραφίες με σκηνές κυνηγιού

Stonehenge, Αγγλία (2750-1500 π.Χ.)

χώρος ιεροτελεστιών σε σχέση με
αστρονομικά φαινόμενα

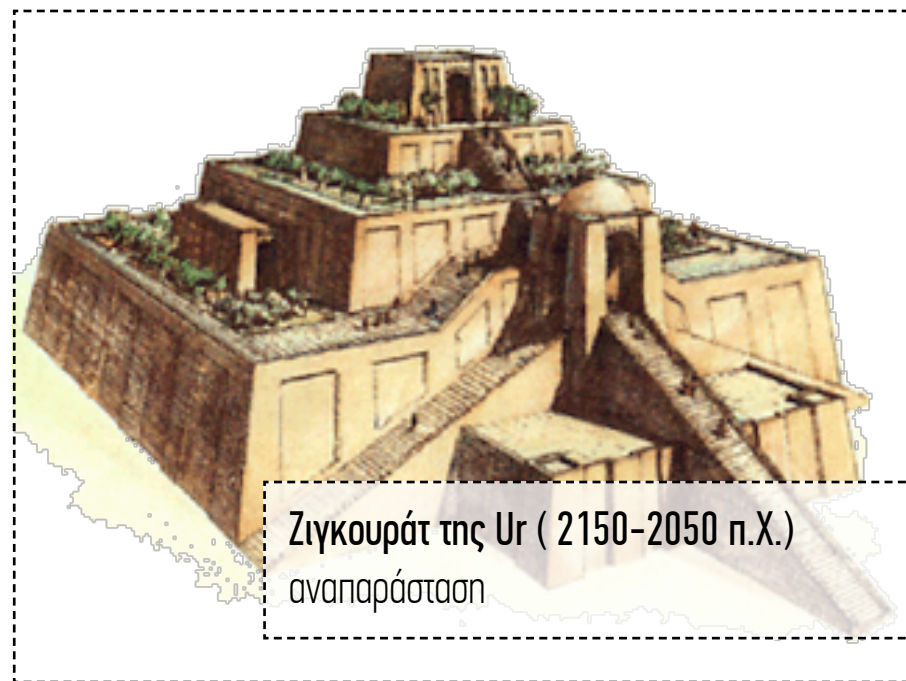
Μεσοποταμία

3100 - 539 π.Χ.

- πρώτη οργανωμένη εκμετάλλευση του τοπίου - εύφορη κοιλάδα Τίγρη και Ευφράτη - από τον άνθρωπο
- Ζιγκουράτ, ναοί σε τεχνητούς λόφους με φυτεμένες πλαγιές που περιβάλλονταν από αγροτικές καλλιέργειες - πρώτη απόδειξη κατασκευής τεχνητού τοπίου
- γνώση τεχνικών φύτευσης και άρδευσης σε πρηνή και υπερυψωμένα επίπεδα

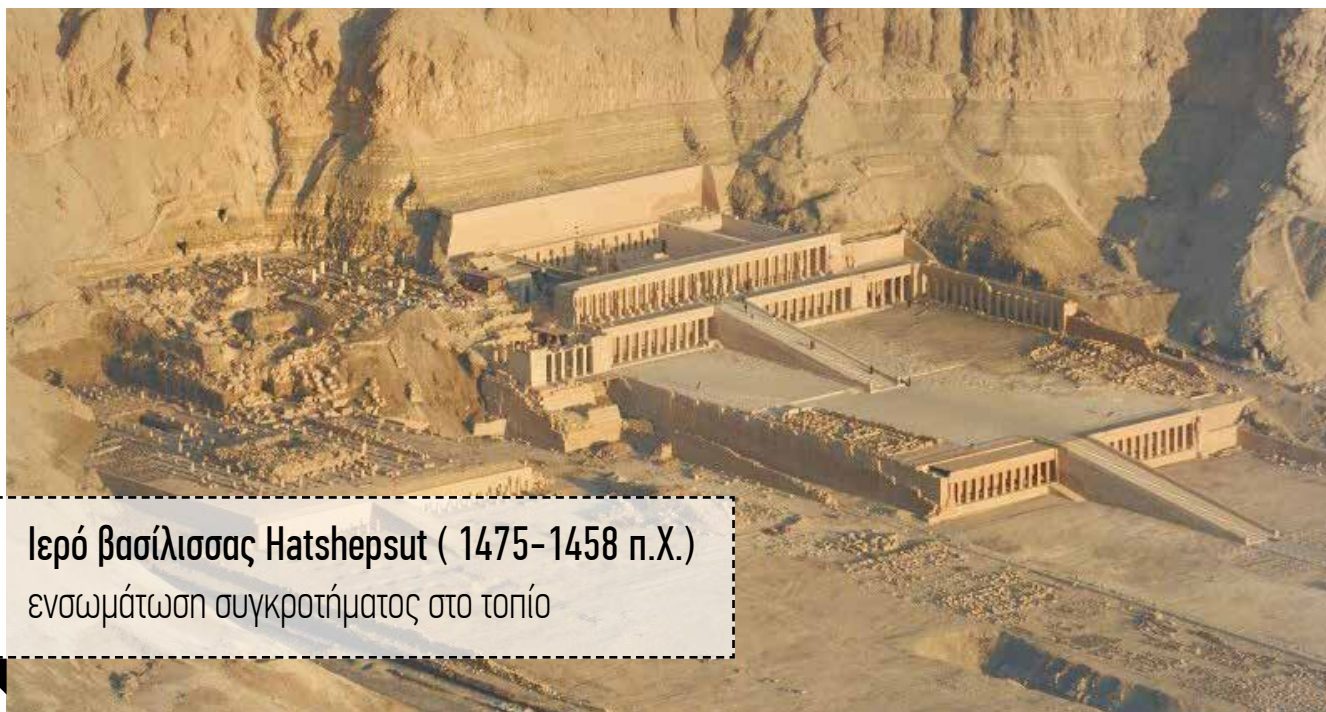
Κρεμαστοί Κήποι της Βαβυλώνας (600 π.Χ. περίπου) - φανταστική απεικόνιση

Αίγυπτος

3000 - 332 π.Χ.

- καταλυτική παρουσία του Νείλου στο ερημικό τοπίο - δημιουργία εκτεταμένου **δικτύου καναλιών άρδευσης**
- **ναοί και ταφικά μνημεία** κατασκευάζονται σε **τοποθεσίες ιδιαίτερου συμβολισμού και προσανατολισμού** - περιβάλλονται από ιερούς κήπους
- διαμορφώνονται οι πρώτοι **σχεδιασμένοι ιδιωτικοί κήποι**

Ιερό βασίλισσας Hatshepsut (1475-1458 π.Χ.)
ενσωμάτωση συγκροτήματος στο τοπίο

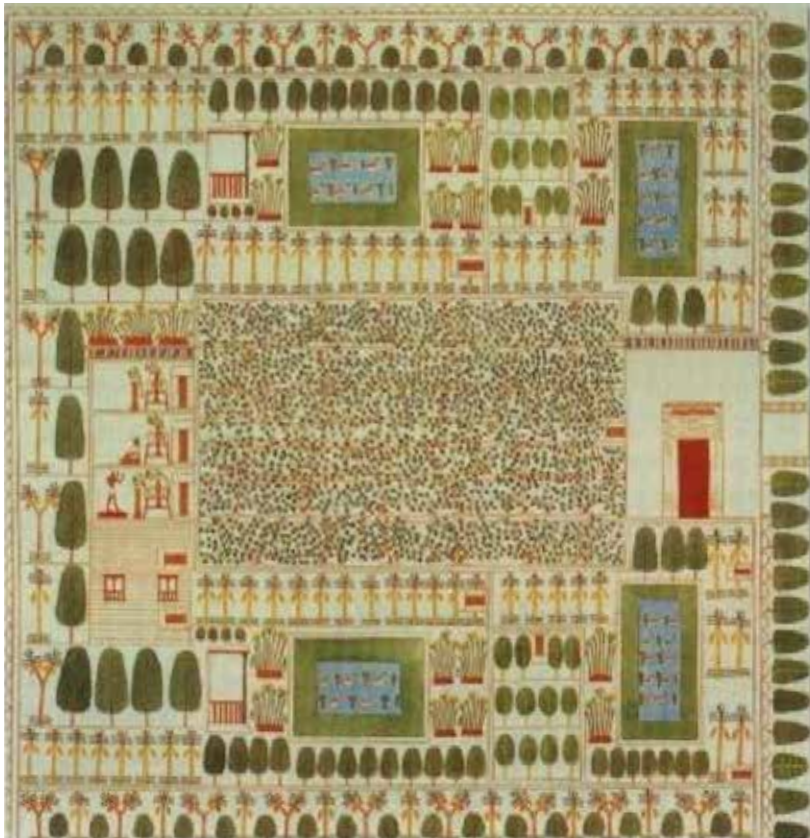
Ο Νείλος

μια στενή πράσινη λωρίδα - πηγή ζωής για την Αίγυπτο

ο ιδιωτικός αιγυπτιακός κήπος

ιδιωτικός αιγυπτιακός κήπος (1400 π.Χ.)

τοιχογραφία από τάφο αυλικού και τρισδιάστατη αναπαράσταση

- ένα από τα πρώτα παραδείγματα βιοκλιματικού σχεδιασμού εξωτερικού χώρου
- χαρακτηριστικά στοιχεία:
 - i. γεωμετρικές χαράξεις - συμμετρία
 - ii. περιοχές λειτουργιών - ανάπαυση, φαγητό, παιχνίδι
 - iii. περίφραξη - προστασία ιδιωτικού χώρου
 - iii. παρτέρια με διακοσμητικά και εδώδιμα φυτικά είδη
 - iv. κανάλια νερού και τεχνητές λίμνες για δροσισμό
 - v. πέργκολες και τέντες για σκίαση

Αρχαία Ελλάδα

800 - 146 π.Χ.

- αρχαίος ελληνικός πολιτισμός - έμφαση στην **ανθρώπινη επαφή με τη φύση και το τοπίο**
- μεσογειακό κλίμα - ύπαρξη κατάλληλων συνθηκών για **υπαίθρια δραστηριότητα**

Ναός Επικούριου Απόλλωνα

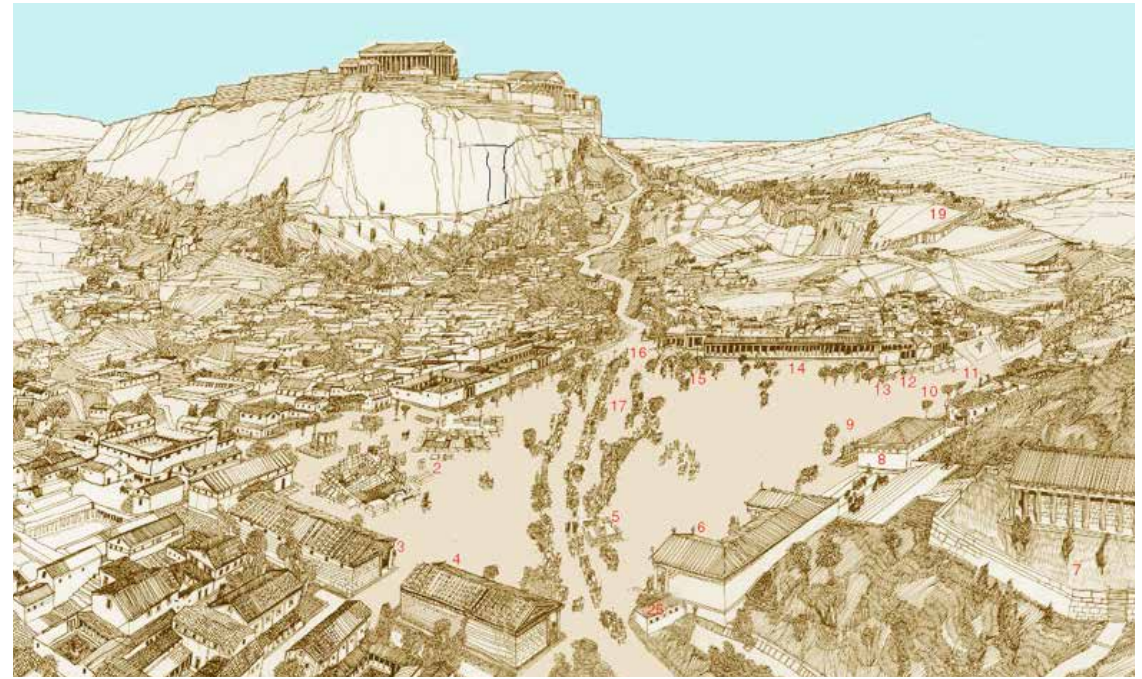
η ανθρώπινη δραστηριότητα σε άμεση σχέση με το τοπίο

το ποικιλόμορφο ελληνικό μεσογειακό τοπίο
σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη του αρχαίου
ελληνικού πολιτισμού

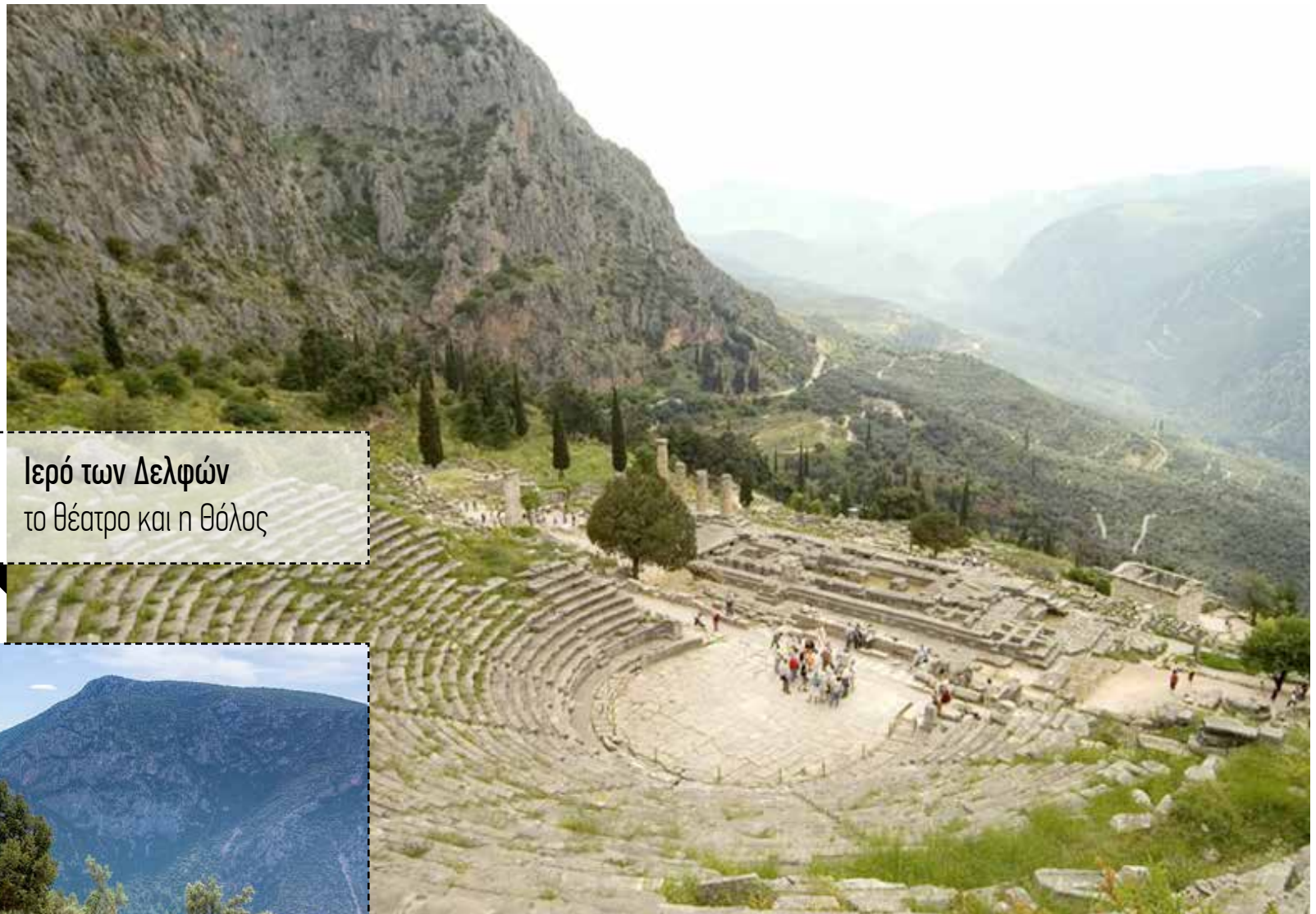
ο δημόσιος χώρος

- σημασία του υπαίθριου, δημόσιου χώρου -«αγορά»- ως κέντρο της πόλης-κράτους
- ακροπόλεις, ναοί, φιλοσοφικές σχολές και δημόσιοι χώροι γενικότερα περιβάλλονται από κήπους και ιερά άλση
- οι ιδιωτικές κατοικίες παραμένουν λιτές -οργάνωση γύρω από ένα κεντρικό αίθριο

σχέση δημόσιου χώρου και τοπίου
αναπαράσταση και σημερινή άποψη της
αγοράς και της ακρόπολης της Αθήνας

Ιερό των Δελφών
το θέατρο και η θόλος

- ιερά, μαντεία και θέατρα κατασκευάζονται σε **τόπους φυσικού κάλλους** σε απόλυτη **αρμονία** με το ανάγλυφο του τοπίου

Ρωμαϊκός κόσμος

753 π.Χ. - 476 μ.Χ.

- το μέγεθος της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και η τεχνολογική πρόοδος έχουν ως αποτέλεσμα τη **κατασκευή έργων υποδομής** - επεμβάσεις **μεγάλης κλίμακας** στο τοπίο
- δημιουργία αστικών κέντρων - προβολή δημόσιου χώρου με **επίκεντρο το ρωμαϊκό forum**
- θέσπιση του **οργανωμένου οικιακού και δημόσιου κήπου**

το forum της Ρώμης
επίκεντρο της αστικής ζωής της αυτοκρατορίας

Υδραγωγείο Pons du Gard,
Γαλλία (40-60 μ.Χ.)

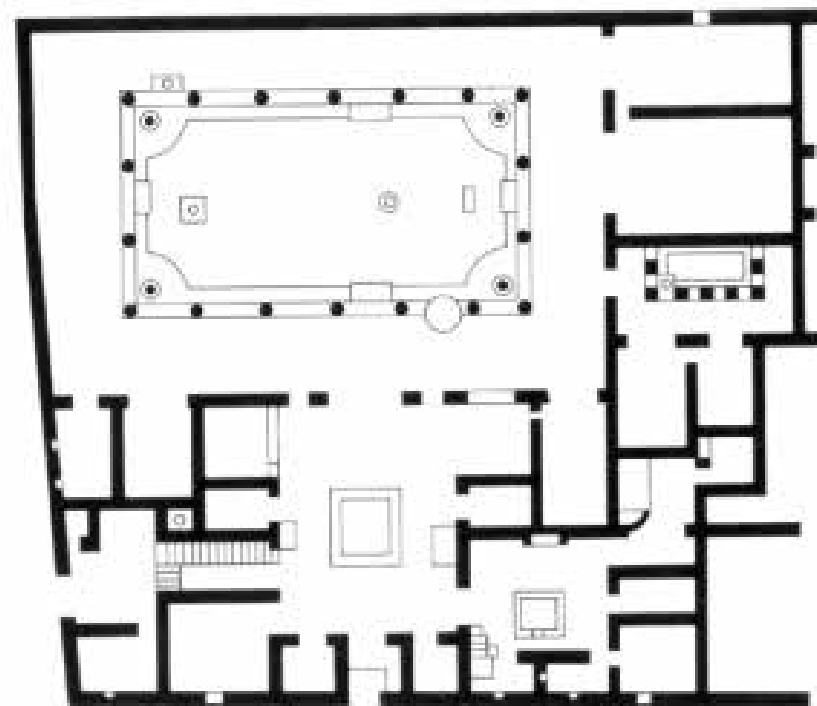

Via Appia, Ιταλία (312 π.Χ.)

Villa Vettii, Πομπηία

άποψη του κήπου και κάτοψη της οικίας

η αστική βίλλα

- αστική βίλλα - καταφύγιο από το υποβαθμισμένο αστικό περιβάλλον
- χαρακτηριστικά στοιχεία:
 - i. **αίθριο** (atrium), υπαίθριος χώρος σύνδεσης των δωματίων
 - ii. **περιστύλιο**, διάδρομος κίνησης - σκιασμένος χώρος
 - iii. **κήπος** (xystus) με παρτέρια από καλλωπιστικά φυτά και λαχανικά, κρήνες και αγάλματα

Villa Julia Felix, Πομπηία

άποψη από το περιστύλιο

Villa Adriana, Tivoli, Ρώμη, (118-134 μ.Χ.)
αεροφωτογραφία συγκροτήματος

- Η **βίλλα του Ανδριανού** αποτελεί το λαμπρότερο ρωμαϊκό παράδειγμα επέμβασης στο τοπίο
- αυτοκρατορική έπαυλη - συγκρότημα κτισμάτων, αιθρίων, αυλών και κήπων
- η έκτασή της παραπέμπει στις κατακτήσεις και τη δόξα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας

Το Θαλάσσιο Θέατρο, Βίλλα Ανδριανού

02.

Μεσαίωνας

ο περίκλειστος κήπος

Δυτική Ευρώπη

476 - 1492 μ.Χ.

- συνεχείς πόλεμοι και επιδρομές προκαλούν το φόβο και την οχύρωση του πληθυσμού σε περιτοιχισμένες πόλεις
- εσωστρέφεια και αποστροφή προς το μυστηριακό χαρακτήρα της φύσης
- περίκλειστοι κήποι, μικρής κλίμακας, εντός των τειχών του κάστρου ή σε αίθρια μοναστηριακών συγκροτημάτων

Carcassonne, Γαλλία

χαρακτηριστικό παράδειγμα μεσαιωνικής πόλης

Μοναστήρι Santo Domingo de Silos, Ισπανία
άποψη του αίθριου με τον κήπο

- το μοναστηριακό αίθριο (cloister) - κέντρο της ζωής του μοναστηριού
- κήπος με **παρτέρια φαρμακευτικών φυτών** σε σταυροειδή διάταξη και κάποιο υδάτινο κεντρικό στοιχείο

σχέδιο μοναστηριού Saint Gall, Ελβετία
διακρίνεται το κεντρικό αίθριο

Πiazza del Campo, Σιένα, Ιταλία

άποψη από τον πύργο του δημαρχείου και αεροφωτογραφία

- η πλατεία ως αποτέλεσμα της **οχυρωματικής δομής** του ιστού της μεσαιωνικής πόλης
- ένα από τα λιγιστά **σημεία αναφοράς για το δημόσιο χώρο** της πόλης

Μαυριτανικοί κήποι

711 - 1492

- περιοχή Ανδαλουσίας, νότια Ισπανία - οι πρώτοι μεσογειακοί κήποι
- αυλές τεμένων και παλατιών με σαφείς επιρροές στο σχεδιασμό τους από την ισλαμική θρησκεία

η «Αυλή των Πορτοκαλιών», τέμενος της Κόρδοβας (784-987)

διακρίνονται τα χαρακτηριστικά αρδευτικά κανάλια στο δάπεδο

η κρήνη, για την υδροδότηση του δικτύου καναλιών

το παλάτι της Generalife (Χενεραλίφε), Γρανάδα (1320)
ο «Κήπος του Καναλιού»

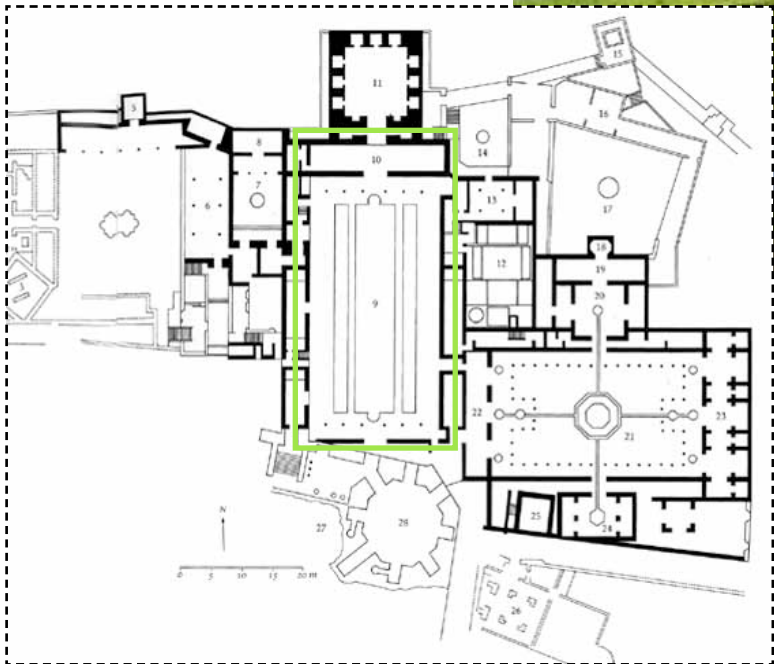

το παλάτι της Generalife, Γρανάδα (1320)

- οι κήποι των παλατιών ως αποτέλεσμα **ενσωμάτωσης της ισλαμικής αρχιτεκτονικής στο μεσογειακό τοπίο**
- γεωμετρικές χαράξεις - **συμμετρία**
- **παρουσία υδάτινου στοιχείου** - συμβολικός χαρακτήρας - άρδευση, δροσισμός
- χρήση τοπικών **ξυροφυτικών ειδών**

το παλάτι της Alhambra, Γρανάδα (1355)
η «Αυλή των Μυρτιών»

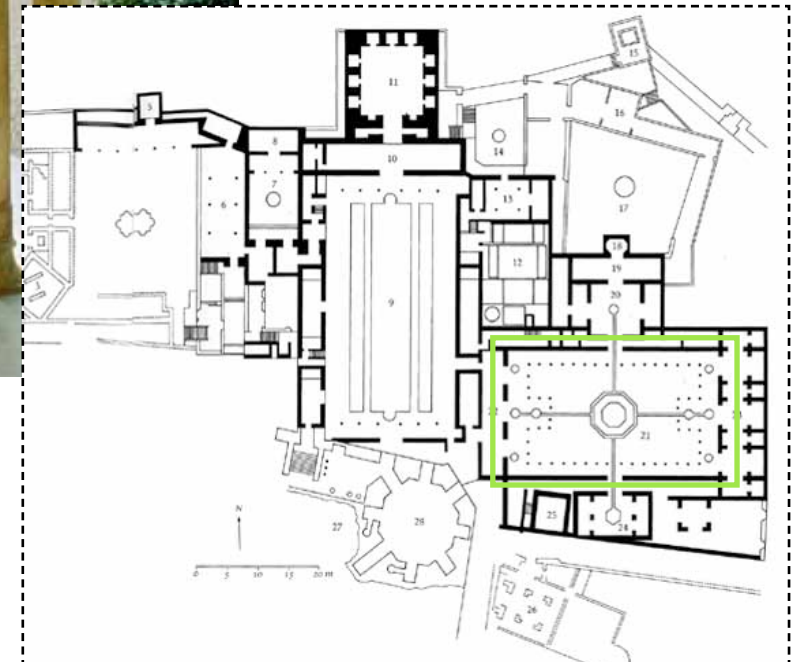
το παλάτι της Alhambra, Γρανάδα (1355)

- οι αυλές των παλατιών αποτελούν έκφραση του ισλαμικού κήπου του παραδείσου
- ιδιαίτερος συμβολικός χαρακτήρας για κάθε στοιχείο του κήπου

το παλάτι της Alhambra, Γρανάδα (1355)
η «Αυλή των Λεόντων»

- εναλλαγή φωτεινών και σκιερών χώρων
- έντονη χρήση γεωμετρικών και φυτικών διακοσμητικών μοτίβων

03.

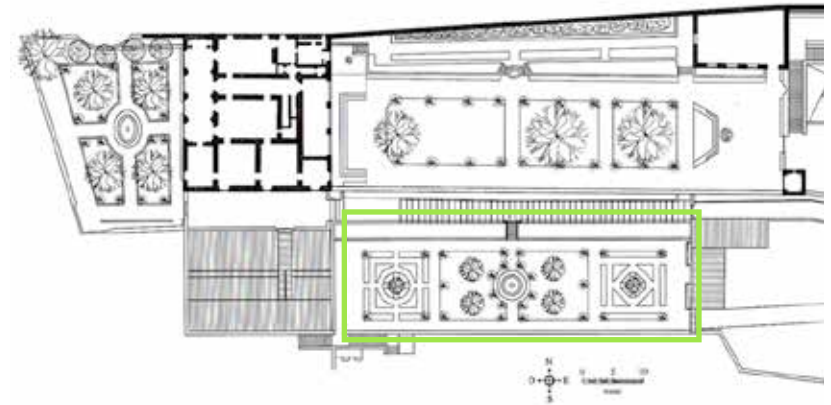
Αναγέννηση

η στροφή του ανθρώπου προς το φυσικό κόσμο

Ιταλική Αναγέννηση

1400 - 1650

- ο μεσαιωνικός συντηρητισμός δίνει τη θέση του στο ενδιαφέρον για τη κλασική παιδεία και την **κατανόηση της φύσης**
- οι νέες τάσεις στην αρχιτεκτονική επηρεάζουν και την κηποτεχνία - ο **κήπος** για πρώτη φορά αποτελεί **προέκταση του κτιρίου**
- **συμμετρία** και χειρισμός **προοπτικής** - αναζήτηση **αρμονίας**, ισοροπίας **αναλογιών**, **ρυθμού** μεταξύ κτιρίων και κήπου

Βίλλα Medici, Fiesole (1450)

μία από τις παλαιότερες βίλλες που διαμορφώθηκαν βάσει των αρχών της Αναγέννησης

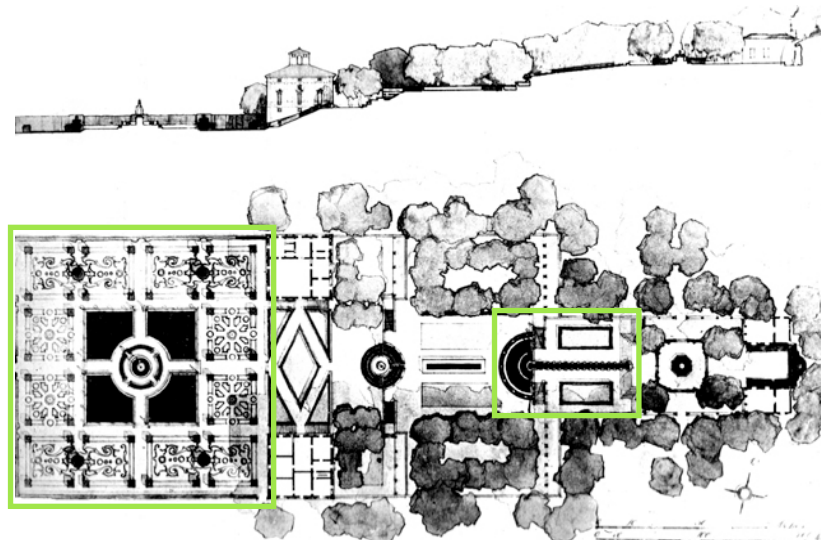

ο κήπος στο χαμηλότερο επίπεδο

Μανιερισμός

1550 - 1750

- υπερβολικό ύφος στο σχεδιασμό - **επιτηδευμένη επίδειξη**
- παρουσία **υδάτινου στοιχείου** σε διάφορες μορφές
- χρήση **εντυπωσιακών γλυπτών έργων τέχνης** για έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία

Βίλλα Lante, Bagnaia (1568)

Η Κρήνη των Μαυριτανών στην είσοδο του κήπου

η εντυπωσιακή αλυσίδα νερού (cadena d'acqua)

Βίλλα d'Este, Τίβολι (1560 - 1572)

- η διασημότερη και **μεγαλύτερη αναγεννησιακή βίλλα** της Ιταλίας
- **κεντρικός άξονας** συνδέει την έπαυλη με το κατώτερο τμήμα του κήπου
- **δευτερεύοντες εγκάρσιοι άξονες** ως θεματικοί κήποι νερού

Αστικές πλατείες (Piazza)

- δημιουργία νέων πλατειών ενδεικτικών της **αστικής ακμής κατά την Αναγέννηση**
- σε άμεση σχέση με ναούς, **δημόσια κτίρια**
- **αξονική πρόσβαση** - συμμετρική χάραξη - αξιοποίηση προοπτικής
- πλούσια **διακοσμητικά στοιχεία** - κρήνες, αγάλματα, πλακοστρώσεις

04.

Μπαρόκ

η ανθρώπινη επιβολή στο τοπίο

Οι πρώιμοι γαλλικοί κήποι

1550-1656

- **απόλυτη κυριαρχία του βασιλιά** και της αυλής του στην πολιτική ζωή της Γαλλίας
- κατασκευή πολυάριθμων κάστρων (chateaux) και ανακτόρων με τους αντίστοιχους **κήπους για την αναψυχή της άρχουσας τάξης**
- εμφανείς **επιρροές από την ώριμη ιταλική Αναγέννηση** - γεωμετρικές χαράξεις, συμμετρία, χρήση γλυπτών στον κήπο

Chenonceaux (1551-1560)
το chateaux και οι κήποι του

Κήποι του Λουξεμβούργου,
Παρίσι (1616-1631)

παρτέρια στον κήπο, πρόδρομοι
των "parterres de broderie"

Η γαλλική σχολή κηποτεχνίας

1656 - 1720

- η φυσιογνωμία του **Andre Le Notre** κυριαρχεί στο πεδίο της κηποτεχνίας
- δημιουργία «ηρωικών» **μεγαλοπρεπών τοπίων** που ξεπερνούσαν την ανθρώπινη κλίμακα
- ο **κήπος** δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως προέκταση της οικίας αλλά ως ένα **ολοκληρωμένα σχεδιασμένο τοπίο** που εμπεριέχει τα όποια κτίσματα
- η σχεδιαστική σύνθεση στηρίζεται στην **αξονική συμμετρία** και έχει σχέση πάντα με την **τοπογραφία του τοπίου**
- **parterres de broderie**, κρήνες και **γλυπτά** χαρακτηρίζουν και σηματοδοτούν τους επιμέρους χώρους
- η χρήση της **προοπτικής** και της **αντανάκλασης στις μεγάλες υδάτινες επιφάνειες** ενοποιεί τα κτίσματα με το τοπίο των κήπων

Vaux Le Vicomte (1656-1661)

οι κήποι του πύργου - έργο του Le Notre

Βερσαλλίες, Γαλλία (1661 - 1688)

- οι κήποι του ανακτόρου, έργο του Le Notre, αποτελούν το **αποκορύφωμα του γαλλικού μπαροκ**
- η **μεγαλοπρέπεια του τοπίου** εκφράζει την δύναμη της **βασιλικής εξουσίας**
- **τρεις ζώνες:** οι κήποι κοντά στο παλάτι, το δασύλιο, το ευρύτερο τοπίο - η κλίμακα του τοπίου μεγαλώνει καθώς μεγαλώνει η απόσταση από το κτίσμα

το σχέδιο των κήπων σε απεικόνιση της εποχής

ο άξονας του «Βασιλικού Περίπατου»
χαράξεις που τείνουν στο άπειρο

- παρτέρια, υδάτινες επιφάνειες, αγάλματα και αλέες με σχηματοποιημένες δεντροστοιχίες συνθέτουν το τοπίο των κήπων των Βερσαλιών

το γαλλικό μπαρόκ στην Ευρώπη

- **έντονη επιρροή** των σχεδιαστικών αρχών της γαλλικής σχολής κηποτεχνίας σε ολόκληρη την Ευρώπη
- κήποι παλατιών - **έργα μαθητών του Le Notre**

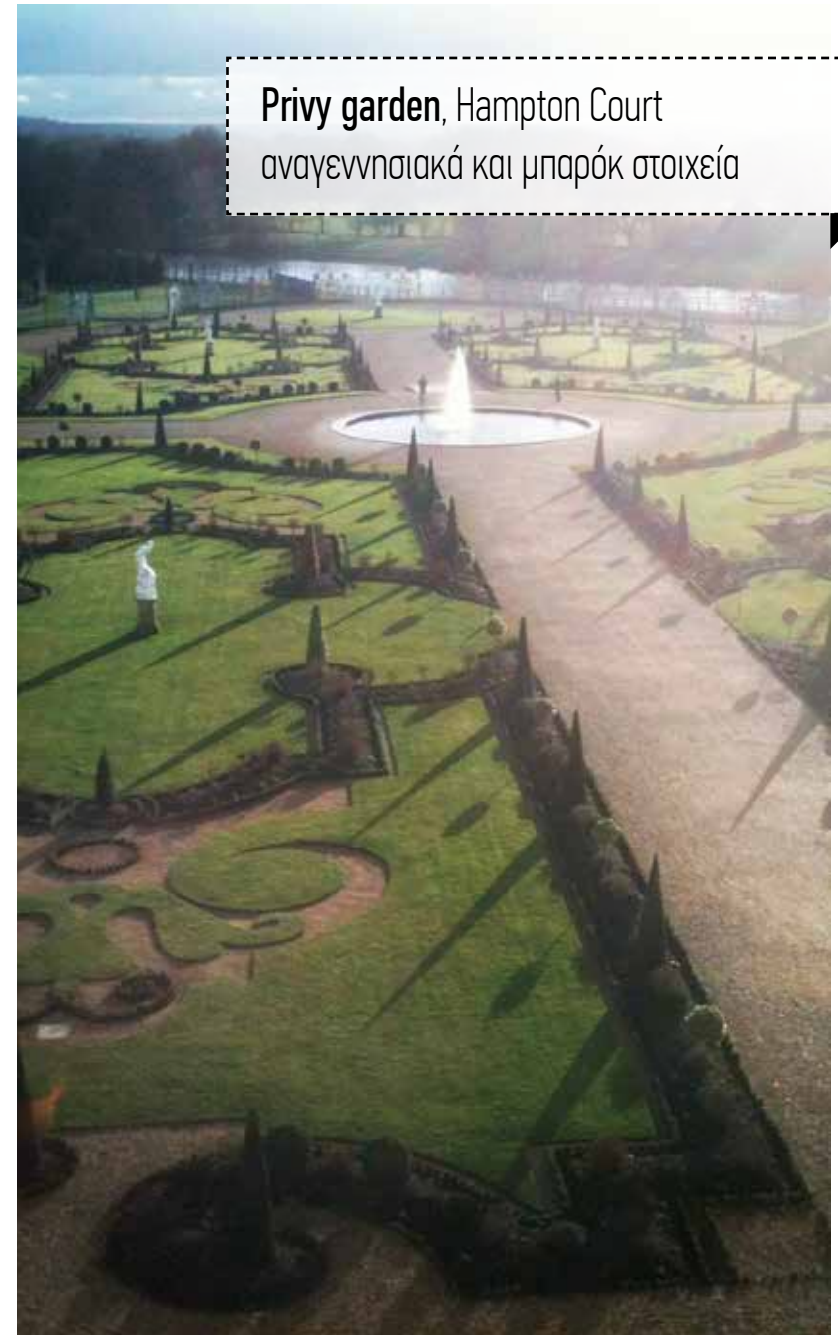
Αναγέννηση & μπαρόκ στην Αγγλία

1485 - 1714

- η **ιδιαίτερη γεωπολιτική θέση της Αγγλίας** έχει ως αποτέλεσμα ο σχεδιασμός σε επίπεδο κηποτεχνίας να έπεται των εξελίξεων σε σχέση με την κεντρική Ευρώπη
- **έντονη επιρροή των ιταλικών αναγεννησιακών κήπων** - μικρότερη αυτή του γαλλικού μπαρόκ

Hampton Court, Surrey (1525-1700)
παλάτι του βασιλικού οίκου των Τυδώρ

Privy garden, Hampton Court
αναγεννησιακά και μπαρόκ στοιχεία

05.

Διαφωτισμός

οι νατουραλιστικοί κήποι

Η αγγλική σχολή κηποτεχνίας

1715 - 1820

- ξεχωρίζει η μορφή του κηποτέχνη **Lancelot “Capability” Brown** με πλούσιο σχεδιαστικό έργο
- οι πνευματικές αναζητήσεις του Διαφωτισμού ωθούν στη **μελέτη και το σεβασμό των νόμων της φύσης**
- το **τοπίο σχεδιάζεται** με τρόπο ώστε να φαίνεται, χωρίς να είναι, **απολύτως φυσικό**
- αγάπη για τη **κλασική αρχαιότητα** - τοποθέτηση στους κήπους αγαλμάτων, ναών και ψεύτικων ερειπίων
- έμφαση στην αισθητική **αξία του γραφικού τοπίου**

ο κήπος του Petworth
από τα πρώτα έργα του Capability Brown

πίνακας του Claude Lorrain
ανάδειξη του γραφικού βουκολικού τοπίου

άποψη έπαυλης από τον κήπο
το τοπίο προσομοιάζει πλήρως στο φυσικό

σχέδιο των κήπων
νατουραλιστικές οφισειδείς χαράξεις

Stowe House, Buckinghamshire (1713 - 1750)

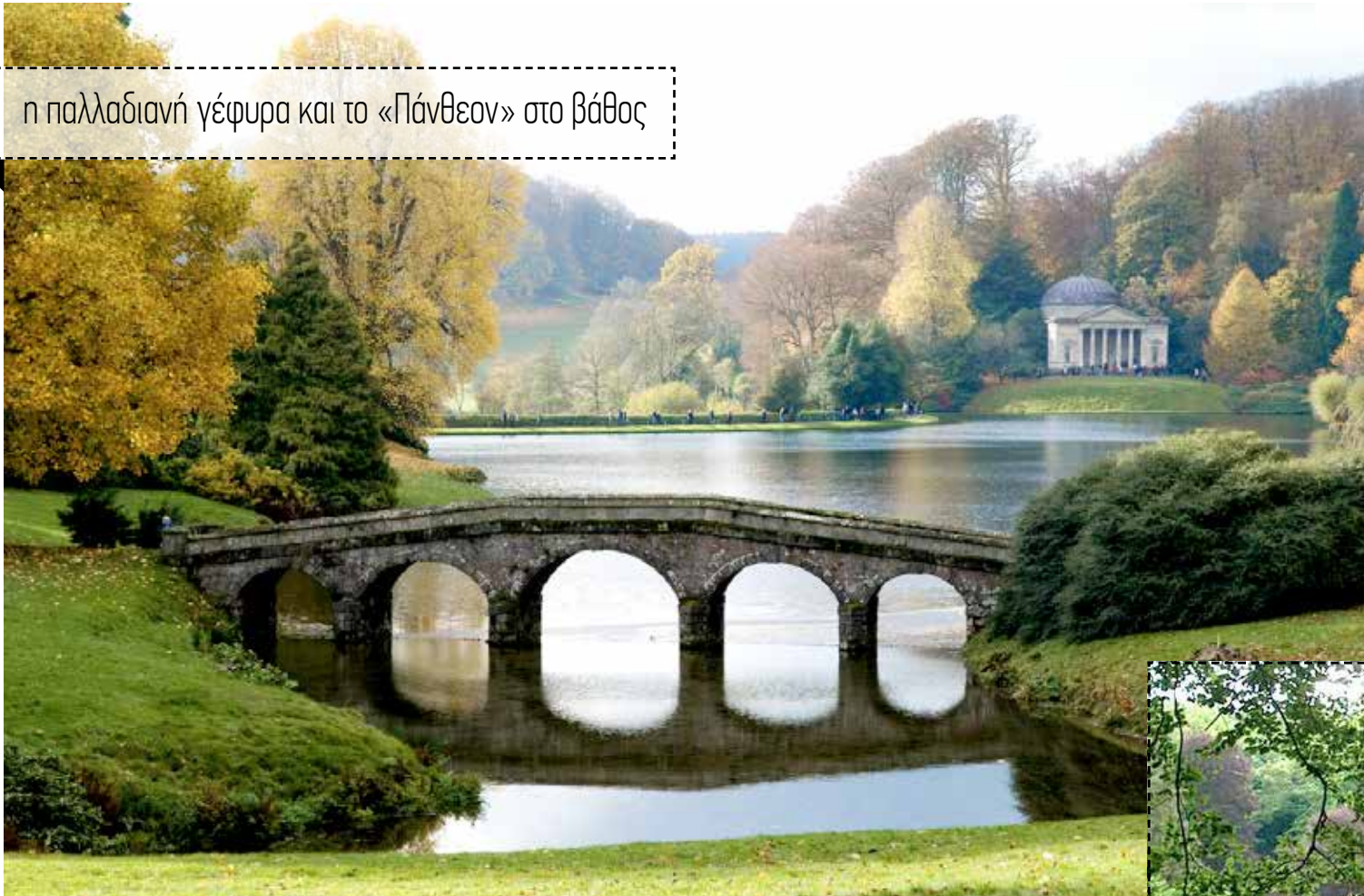
- αποτελεί την **επιτομή του αγγλικού νατουραλιστικού κινήματος** - έργο κατα σειρά των Vanbrugh, Kent, Brown

- **κλασικιστικά κτίσματα** και **ερείπια** διάσπαρτα μέσα στο νατουραλιστικό τοπίο των κήπων του Stowe

η παλλαδιανή γέφυρα και το «Πάνθεον» στο βάθος

Stourhead, Wiltshire (1741-1780)

- κυκλική - οφιοειδής πορεία γύρω από την **κεντρική τεχνητή λίμνη**
- ο επισκέπτης προσεγγίζει από διαφορετικές κάθε φορά οπτικές **διάσπαρτα κλασικιστικά κτίσματα**

ο «νάος του Απόλλωνα» κρυμμένος ανάμεσα στις νατουραλιστικές φυτεύσεις

06.

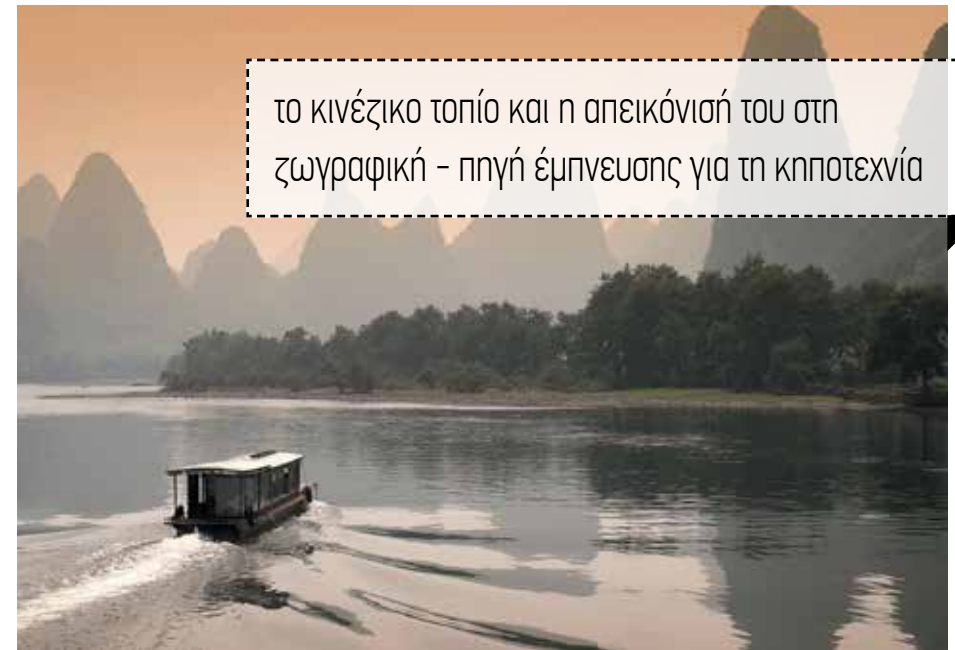
Άπω Ανατολή

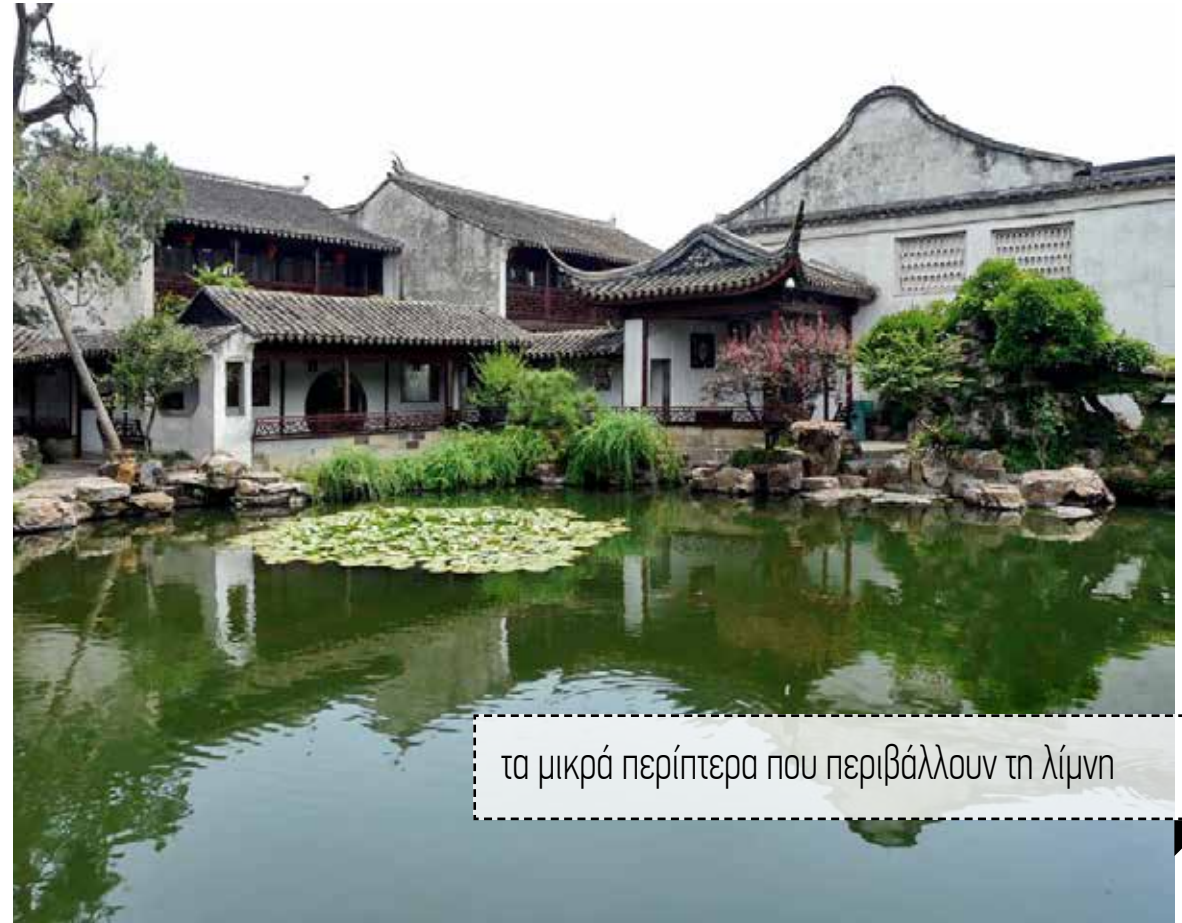
τοπία αλληγορίας και συμβολισμού

Κινέζικοι κήποι

1100-1800

- ο κήπος θεωρείται **μικρογραφία του κόσμου** με βασικά στοιχεία το βράχο και το νερό
- **μίμηση του τοπίου** της κινέζικης εξοχής
- προσανατολισμός, κλίσεις, χωροθέτηση στοιχείων μέσα στον κήπο βάσει των αρχών του **feng shui**
- ο κήπος ως **τόπος περιουλογής** και ανάπαυσης
- **χαρακτηριστικά στοιχεία:**
 - i. νερό σε ήπια μορφή
 - ii. συμπλέγματα βράχων
 - iii. μικρά περίπτερα υπαίθριων δραστηριοτήτων
 - iv. αυλές που επικοινωνούν μέσα από ανοίγματα σε τοίχους
 - v. ξύλινες γέφυρες για την σύνδεση των τμημάτων του κήπου

τα μικρά περίπτερα που περιβάλλουν τη λίμνη

Wang Shi Yuan, Suzhou (12ος αι.)

- ένας από τους πιο αξιόλογους κήπους κατοικίας στην Κίνα
- οργανώνεται ως μια σύνθεση αυλών και κτισμάτων γύρω από την **κεντρική λίμνη**

Ιαπωνικοί κήποι

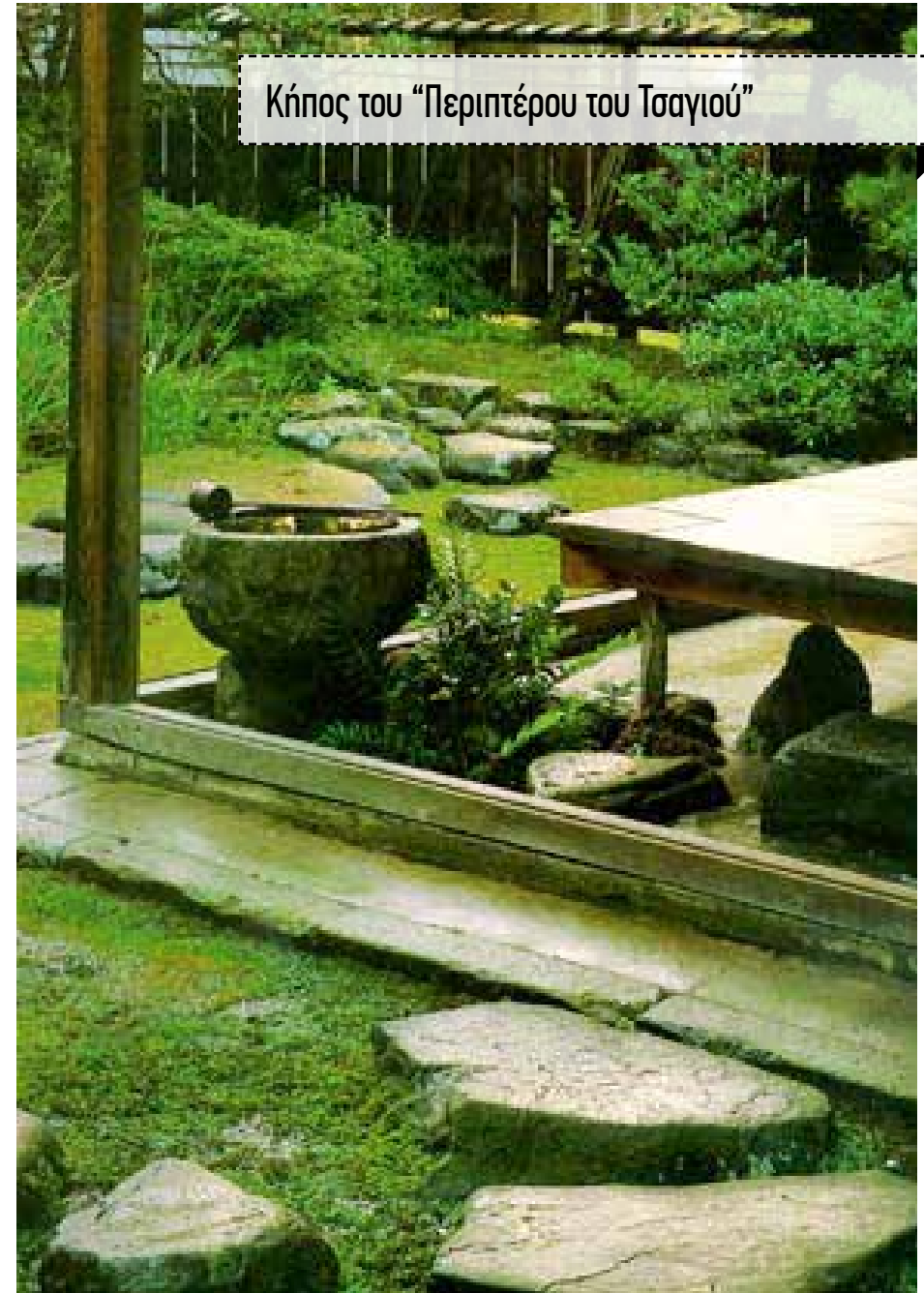
1100-1800

- αρχικά οι κήποι ανακτόρων και ιερών ήταν επηρεασμένοι από την κινέζικη τεχνοτροπία - λίμνες και βράχια
- εξάπλωση αίρεσης Zen - διαμόρφωση του μινιμαλιστικού ιαπωνικού κήπου
- χαρακτηριστικά του κήπου του “Περιπτέρου του Τσαγιού”: ιαπωνικά βήματα, φανάρι, πέτρινη λεκάνη για πλύσιμο χεριών

Ginkaku-ji, Κυότο (1482-1920)

ο κήπος του ανακτόρου

Κήπος του “Περιπτέρου του Τσαγιού”

ξηρικοί ιαπωνικοί κήποι

- είδος κήπων που **αναπτύχθηκε αποκλειστικά στην Ιαπωνία** - αυστηρά σχεδιαστικά πρότυπα - **συμβολισμός**
- **χαρακτηριστικά στοιχεία:**
 - i. ελάχιστη βλάστηση, απουσία νερού
 - ii. επιφάνεια άμμου ή χαλικιού χτενισμένου σε κυματοειδής σχηματισμούς
 - iii. διάσπαρτοι βράχοι - πιθανός συμβολισμός: νησιά μέσα σε θάλασσα

συντήρηση κήπου σύμφωνα με αυστηρούς κανόνες

Ryōan-ji, Κυότο (τέλος 15ου αι.)

ο χαρακτηριστικότερος ιαπωνικός ξηρικός κήπος

07.

Η.Π.Α

η γέννηση ενός έθνους και των τοπίων του

Το νέο αμερικάνικο τοπίο

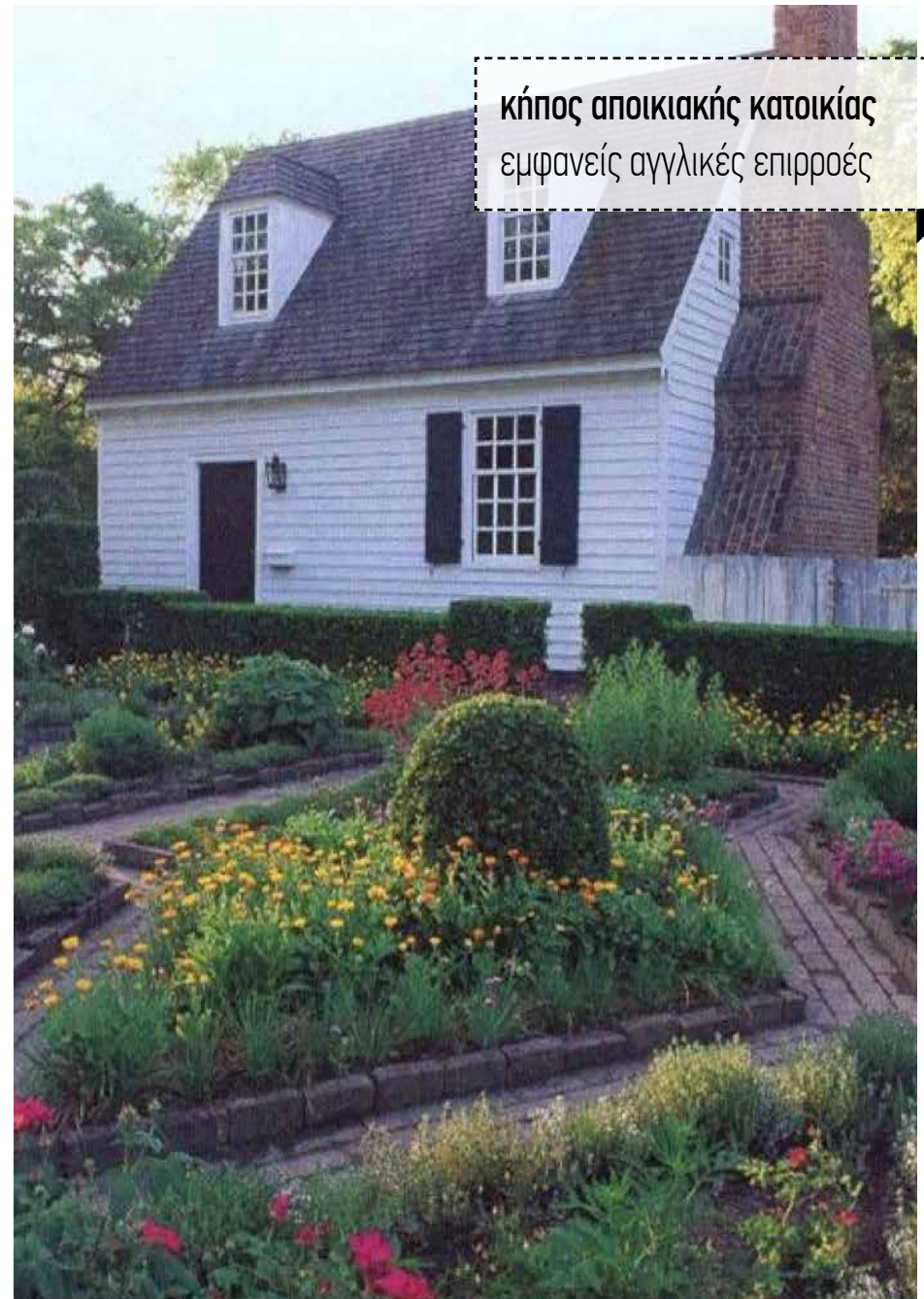
1776 - 1860

- 1776 - ανεξαρτησία των ΗΠΑ
- αγγλικές νατουραλιστικές επιρροές στο σχεδιασμό του τοπίου
- «Αμερικάνικος Ρομαντισμός» - η αισθητική αξία του φυσικού αμερικάνικου τοπίου - Andrew Jackson Downing

το άγριο αμερικάνικο τοπίο
πίνακας εποχής

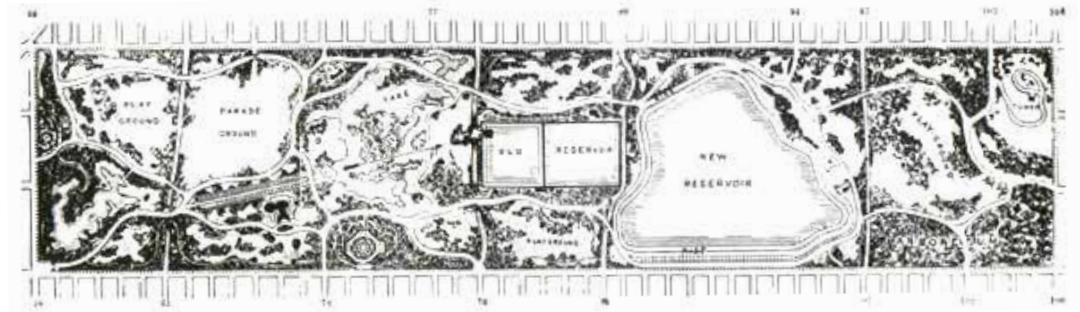
κήπος αποικιακής κατοικίας
εμφανείς αγγλικές επιρροές

Η γέννηση της αρχιτεκτονικής τοπίου

1860 - 1890

- **Frederick Law Olmsted** - θεμελιωτής της επαγγελματικής διάστασης της αρχιτεκτονικής τοπίου
- εξάπλωση αστικών κέντρων - **ανάγκη δημιουργίας δημόσιων πάρκων** ως χώρους εκτόνωσης από την αστική ζωή

Central Park, Νέα Υόρκη (1858-1877)
το πρώτο και δημοφιλέστερο έργο των Olmsted και Vaux

η κεντρική πλακόστρωτη
αλέα (The Mall)

το γραφικό νατουραλιστικό τοπίο του πάρκου

Central Park, Νέα Υόρκη (1858-1877)

- νατουραλιστικός σχεδιασμός
- έμφαση στη **λειτουργία του πάρκου ως υπαίθριο χώρο πρασίνου** για την ξεκούραση και αναψυχή των κατοίκων
- χρήση φυτικών μαζών για τη οριοθέτηση των **περιοχών δραστηριοτήτων** - ανοιχτών ή περικλειστων

Back Bay Fens Park

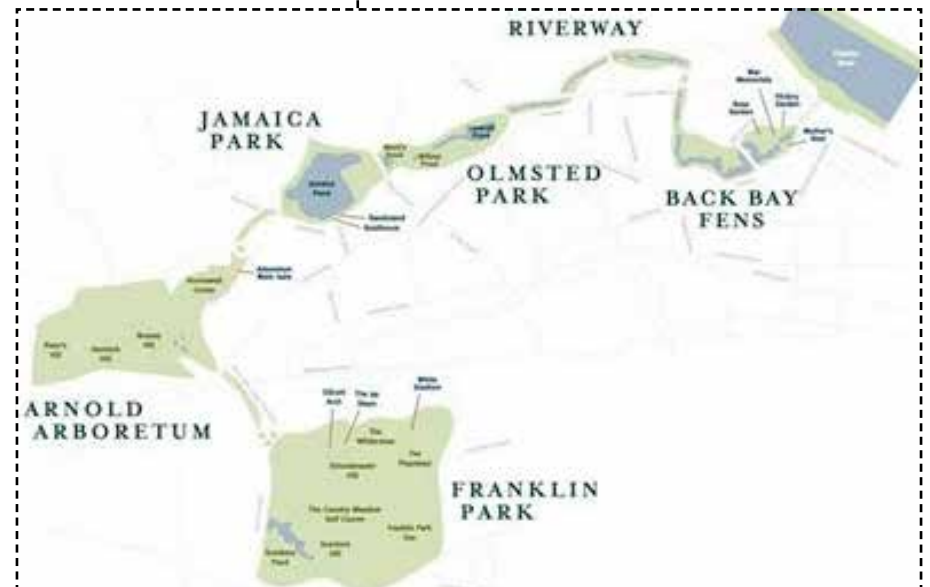
ο νατουραλιστικός σχεδιασμός συνδυάζεται με την οικολογική λειτουργία του τοπίου

Το δίκτυο πάρκων “Back Bay Fens” - Franklin Park, (“Emerald Necklace”), Βοστώνη (1878-1896)

- εισάγεται από τον Olmsted η ιδέα ενός **συνεχούς δικτύου πράσινων χώρων** εντός του αστικού ιστού
- **οικολογική εξυγίανση** του υποβαθμισμένου ελώδους τοπίου
- προσφορά στη **δημόσια υγεία** διατηρώντας τα χαρακτηριστικά του τοπίου

Το “Emerald Necklace” σε σχέση με το μητροπολιτικό δίκτυο πάρκων της Βοστώνης (έργο του Elliot - μαθητή του Olmsted)

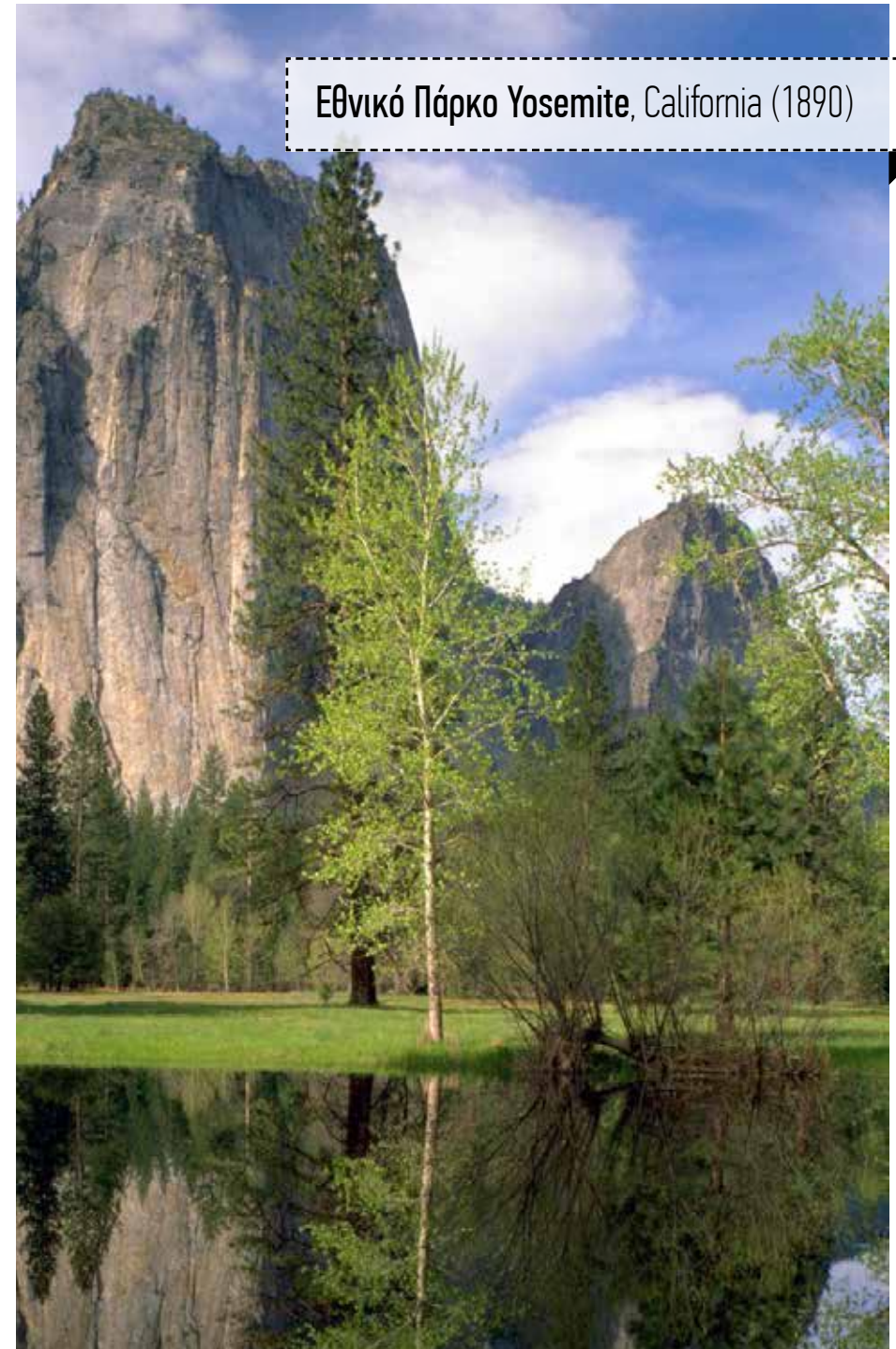

Εθνικά Πάρκα

- η ίδρυση του νέου κράτους συμβαδίζει με την **εξερεύνηση του παρθένου φυσικού του τοπίου**
- ο Olmsted πρώτος προώθησε την **ιδέα δημιουργίας προστατευόμενης περιοχής** Εθνιού Πάρκου στο Yosemite
- προστασία του **τοπίου ως κληρονομιά για τους πολίτες** του κράτους - δυνατότητα μόνο ήπιων επεμβάσεων

Εθνικό Πάρκο Yellowstone, Wyoming (1872)

Εθνικό Πάρκο Yosemite, California (1890)

08.

Ευρώπη 19ος αι.

νεοκλασσικά και ρομαντικά τοπία

νεοκλασικισμός - ρομαντισμός

19ος αιώνας

- βιομηχανική επανάσταση (τέλη 18ου αι.) - **ραγδαία αστικοποίηση** - άνοδος αστικής τάξης
ο σχεδιασμός του τοπίου ακολουθεί τρεις τάσεις:
- **i. κλασική τάση** - αυστηρός γεωμετρικός σχεδιασμός με κέντρο τη Σχολή Καλών Τεχνών του Παρισιού
- **ii. ρομαντική τάση** - έμφαση στη φαντασία και το ανθρώπινο συναίσθημα με επίκεντρο τη Γερμανία
- **iii. κηποτεχνική τάση** (gardenesque) - νατουραλιστικό αλλά φανερά σχεδιασμένο τοπίο, Αγγλία

πάρκο Muskau, Γερμανία (1815-1845)
νατουραλιστικό βουκολικό τοπίο

το δημόσιο αστικό τοπίο

19ος αιώνας (1ο μισό)

- αύξηση αστικού πληθυσμού - υποβάθμιση αστικών συνθηκών ζωής
- ανάγκη αναβάθμισης του αστικού τοπίου - δημιουργία δημόσιων πάρκων
- **Λονδίνο:**
 - i. Regent's Park (1811)
 - ii. St. James' Park (1828-1829)
 - iii. Victoria Park (1841-1845)

Regent's Park, αεροφωτογραφία

Victoria Park, η πρώτη απόπειρα απόδοσης πάρκου στο κοινό

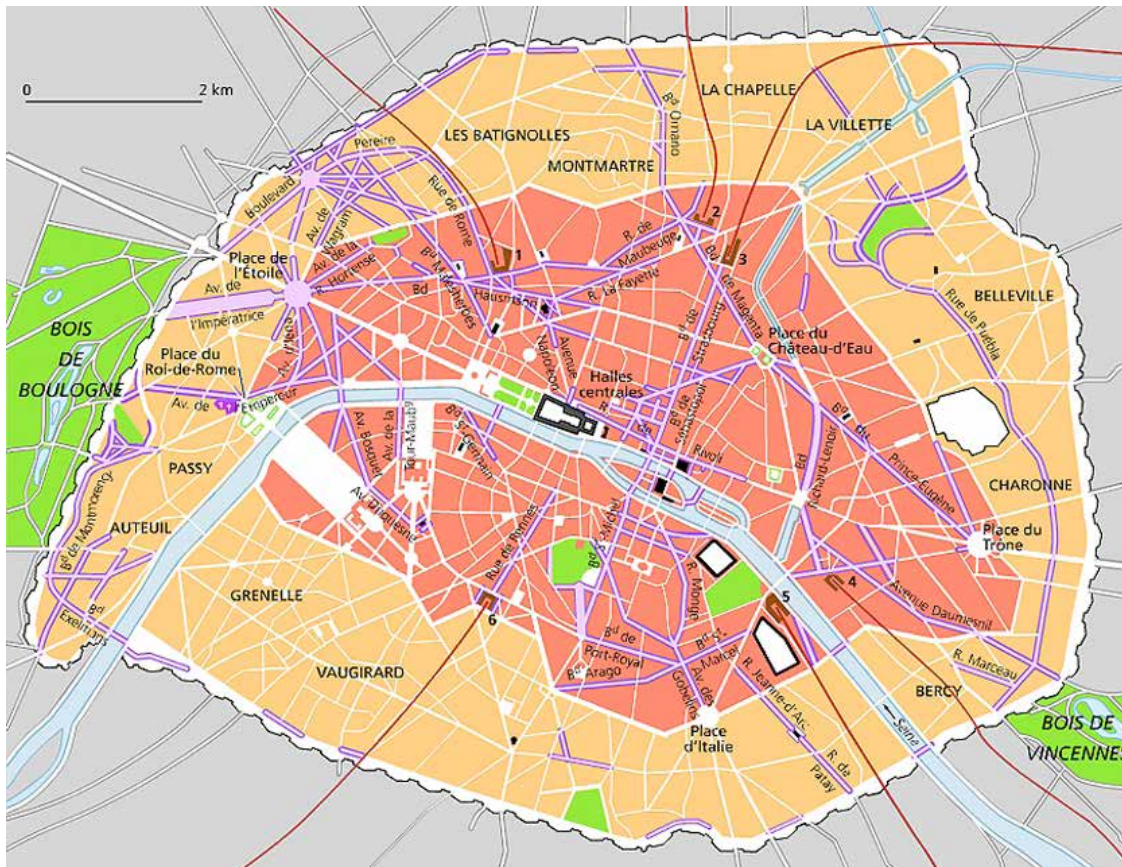

St. James' Park
το ανατολικό τμήμα της λίμνης

το δημόσιο αστικό τοπίο

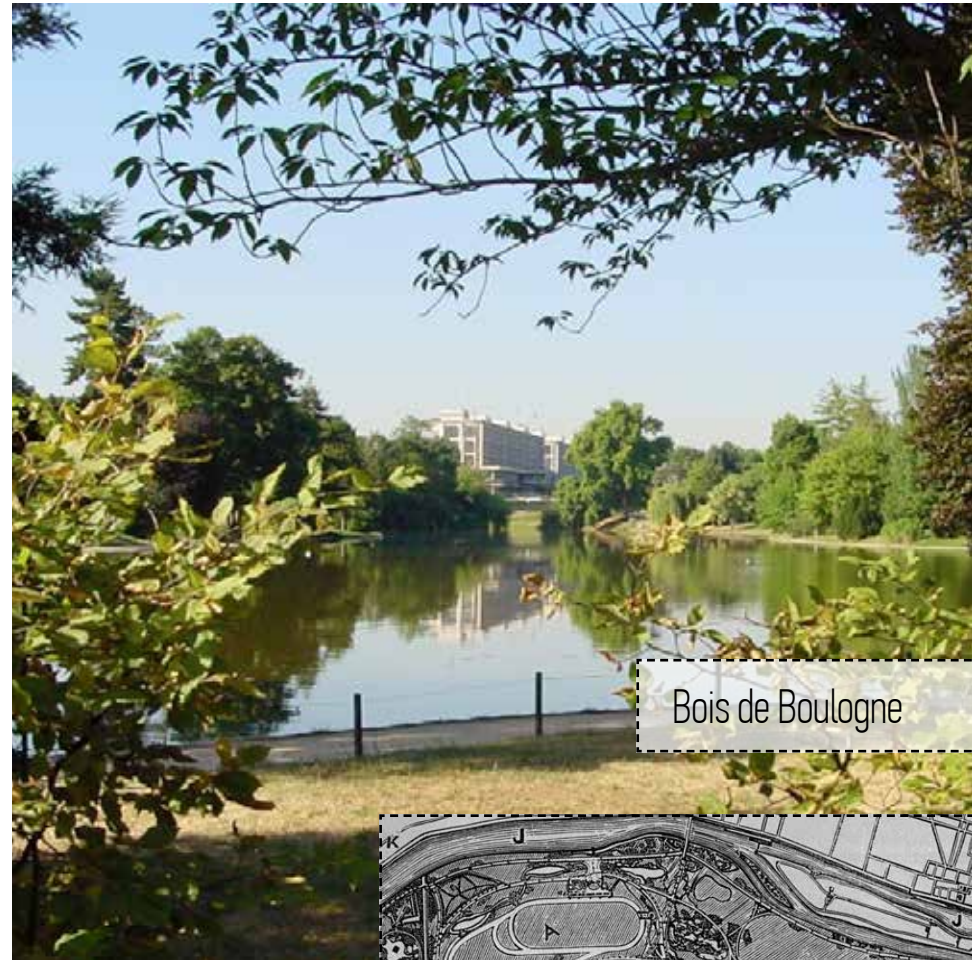
19ος αιώνας (2ο μισό)

- οι επεμβάσεις του βαρώνου Hausmann, δημάρχου του Παρισιού, με τη συνεργασία του **παρκοτέχνη Alphand**, αλλάζουν ριζικά το τοπίο της πόλης

- σύγχρονη αναπαράσταση του σχεδίου Hausmann
 - i. χαράξεις νέων λεωφόρων
 - ii. προσδιορισμός περιοχών οικιστικής επέκτασης
 - iii. δημιουργία νέων πάρκων

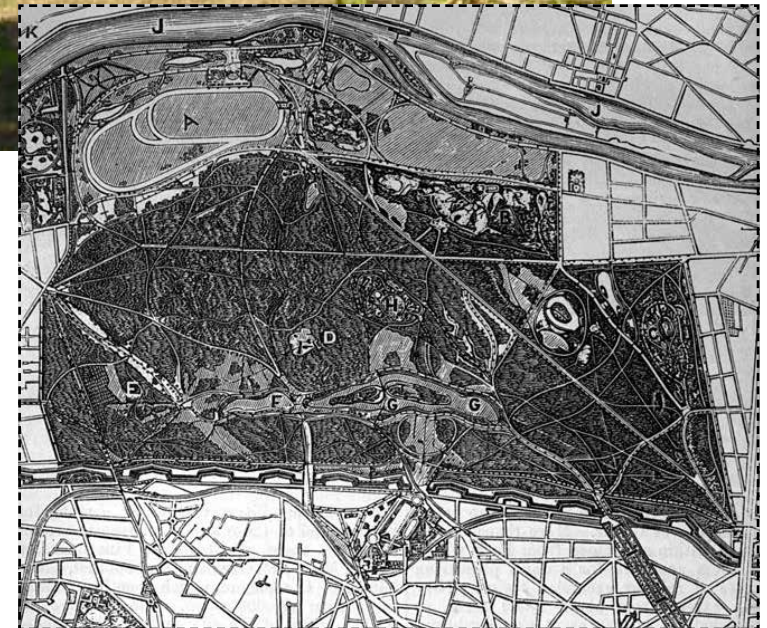
Bois des Vincennes

Bois de Boulogne

Bois de Boulogne - δάσος της Βουλώνης (1852) Bois des Vincennes (1855-1866)

- τα δύο μεγάλα βασιλικά δάση εκατέρωθεν του αστικού πυρήνα ανοίγουν για την αναψυχή των πολιτών του Παρισιού
- επανασχεδιασμός από τον Alphand σε νατουραλιστικό στυλ

ο βράχος και το «Ιερό της Σίβυλλας»
στο κέντρο του πάρκου

πάρκο Buttes - Chaumont (1865-1869)

- **χαρακτηριστικό ανάγλυφο** λόγω της πρώην χρήσης του ως λατομείο - τολμηρές παρεμβάσεις του Alphand
- ένα από τα πρώτα παραδείγματα **αποκατάστασης τοπίου**

09.

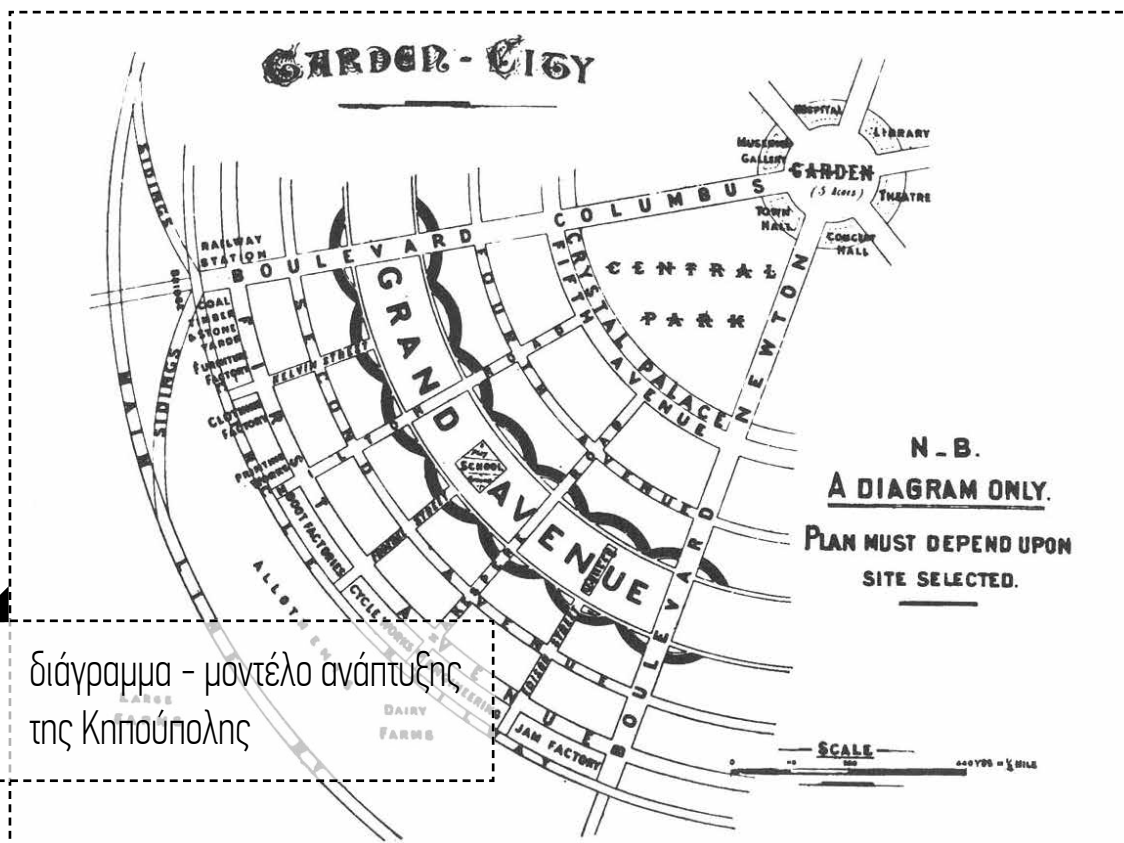
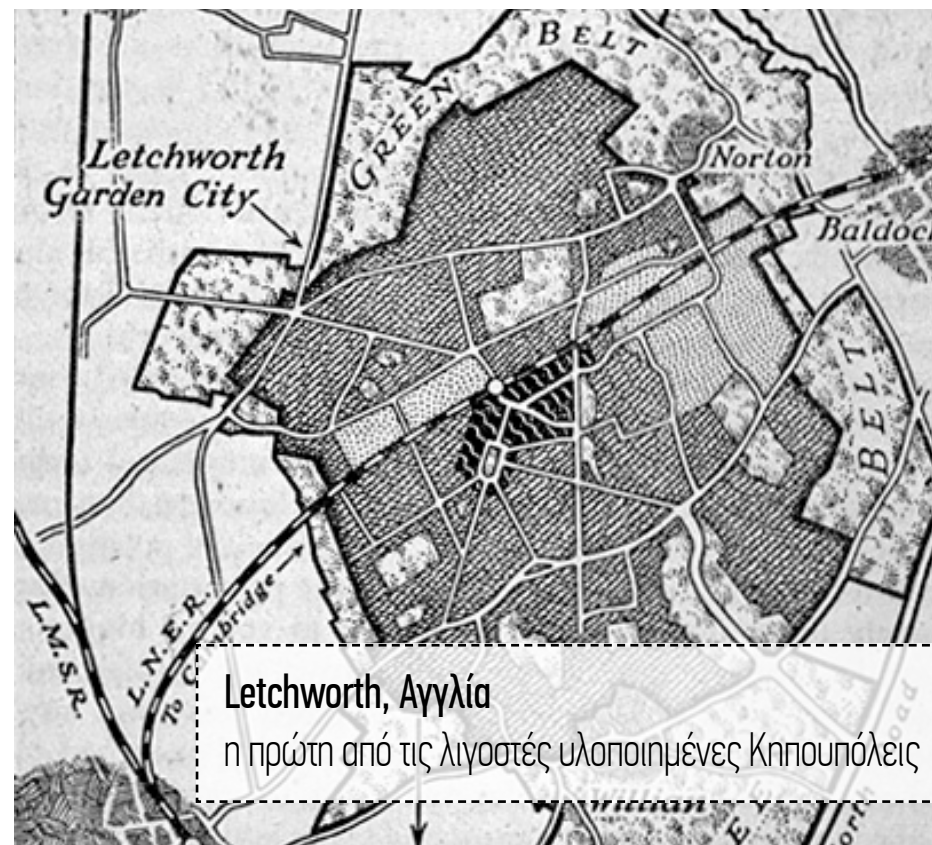
αρχές 20ου αι.

σε αναζήτηση «νεωτερικών» τοπίων

το κίνημα των Κηπουπόλεων

αρχές 20ου αι.

- Ebenezer Howard - "Garden Cities of To-morrow"
- αναζήτηση ενός νέου μονέλου αστική ανάπτυξης σε απάντηση της συνεχούς αστικοποίησης
- η «Κηπούπολη» ως η ιδεατή λύση που ισοροπεί μεταξύ φύσης και πόλης

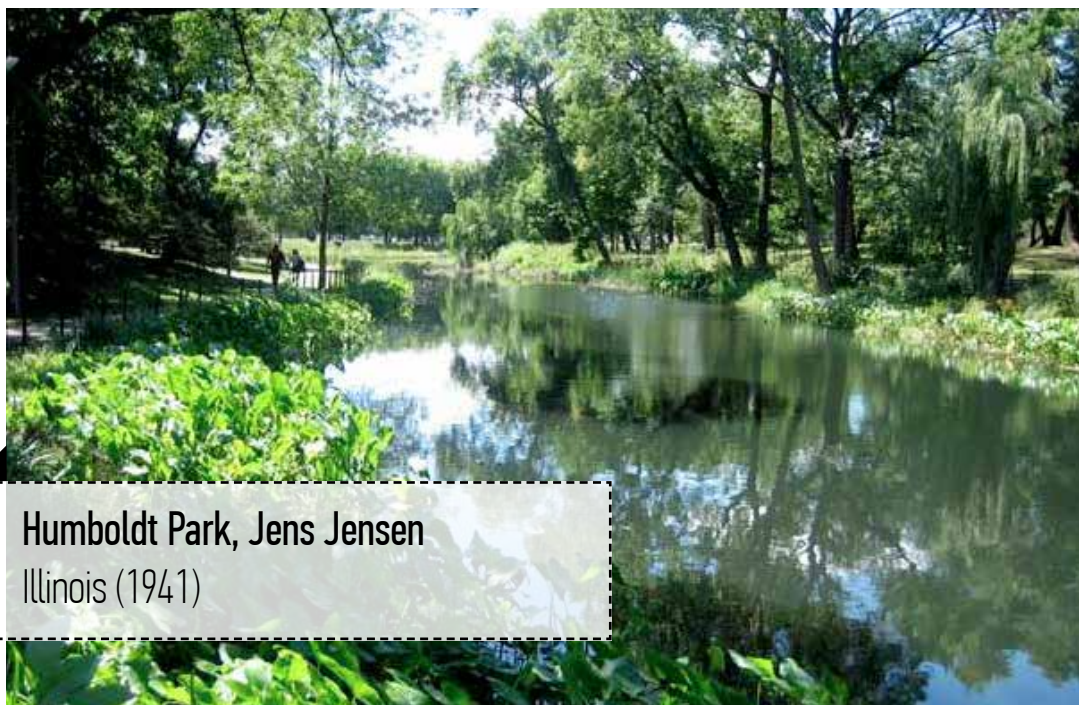
Ο «φυσικός» κήπος

αρχές 20ου αι.

- Αγγλία - γέννηση της ιδέας του «Φυσικού Κήπου» - αφύπνιση οικολογικής συνείδησης
- χρήση ανθεκτικών, αυτόχθονων φυτικών ειδών
- αισθητική αξία του μη στυλιζαρισμένου τοπίου

- **κύριοι εκπρόσωποι:**

- Jens Jensen**, δανός αρχιτέκτονας τοπίου - πεδίο δράσης ΗΠΑ
- Kate Olivia Sessions**, αμερικανή φυτωριούχος - κηποτέχνης
- Jac P. Thijsse**, ολλανδός βιολόγος

Art Nouveau

αρχές 20ου αι.

- Πάρκο Guell, Βαρκελώνη (1900 - 1914) - Antonio Gaudi
- μεταφορά σχεδιαστικών αρχών της Art Nouveau στην αρχιτεκτονική τοπίου - ρευστές, καμπύλες μορφές
- δημιουργία ενός «φανταστικού» τοπίου
- σεβασμός τοπογραφίας και υφιστάμενων φυτεύσεων

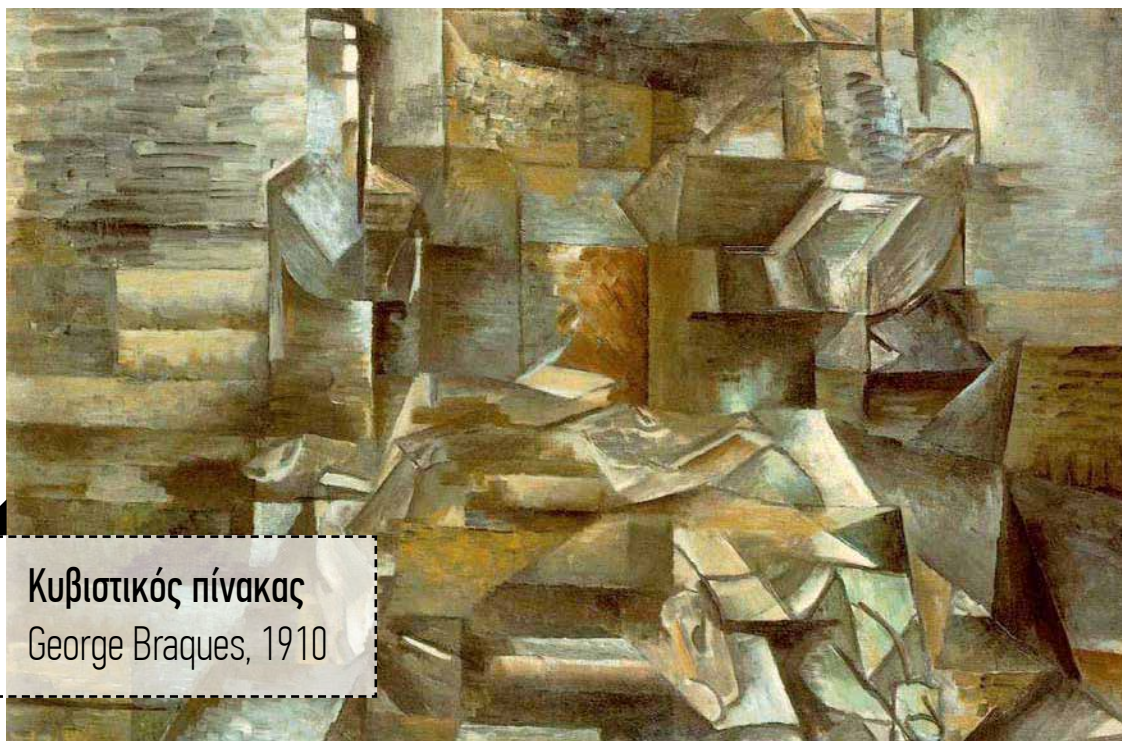
υπόσπηλη πλατεία με το χαρακτηριστικό οφιοειδές καθιστικό

Art Deco - Κυβισμός

αρχές 20ου αι.

- αρχιτεκτονική: στροφή στις μη ρεαλιστικές μορφές απεικόνισης - **γεωμετρικές, αφαιρετικές φόρμες**
- επίδραση σε κηποτεχνία - **τεθλασμένες γραμμές, γεωμετρικά μοτίβα**
- έμφαση στη **χρήση σκληρών υλικών** - περιορισμός σημασίας βλάστησης

Κυβιστικός πίνακας
George Braques, 1910

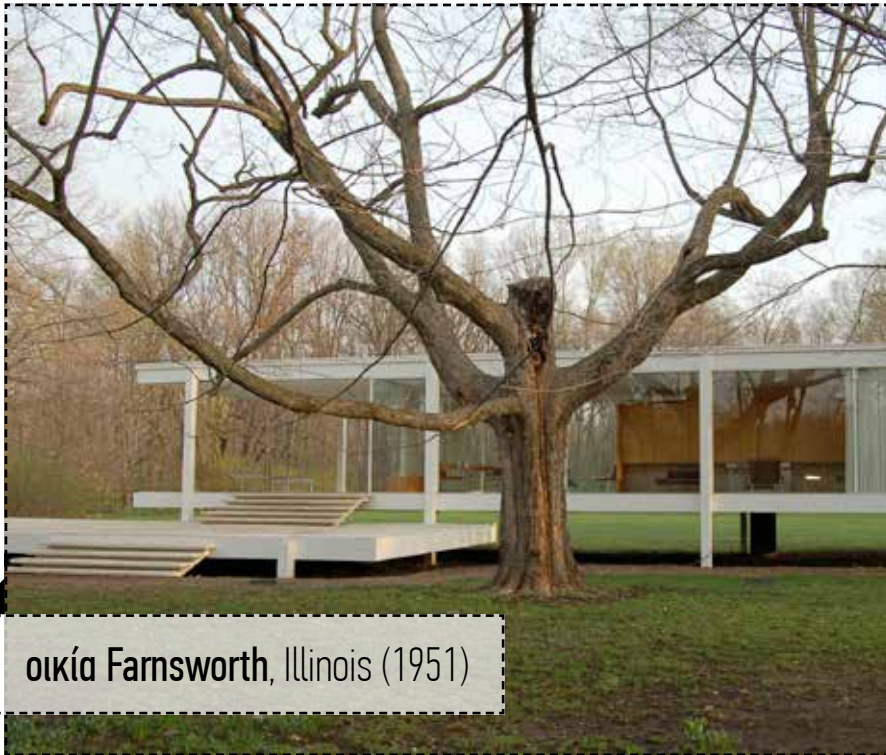
Βίλλα Noailles, Κυανή ακτή (1924)
έργο του Gabriel Guevrekian

Μοντερνισμός - Διεθνές Στυλ

μεσοπόλεμος - Ευρώπη

- αποστροφή προς ιστορικές αναφορές - **η μορφή ακολουθεί τη λειτουργία** του χώρου ("form follows function")
- αξιοποίηση **βιομηχανικής παραγωγής**- νέα υλικά: σκυρόδεμα, μέταλλο, γυαλί
- **έμφαση στο κτίριο**, το οποίο πλαισιώνεται από τον υπαίθριο προαύλιο χώρο και το τοπίο
- ιδρυτικές φυσιογνωμίες:
Le Corbusier, Mies van der Rohe

οικία Farnsworth, Illinois (1951)

Γερμανικό Περίπτερο, Βαρκελώνη (1929)
ενοποίηση εσωτερικού και εξωτερικού χώρου

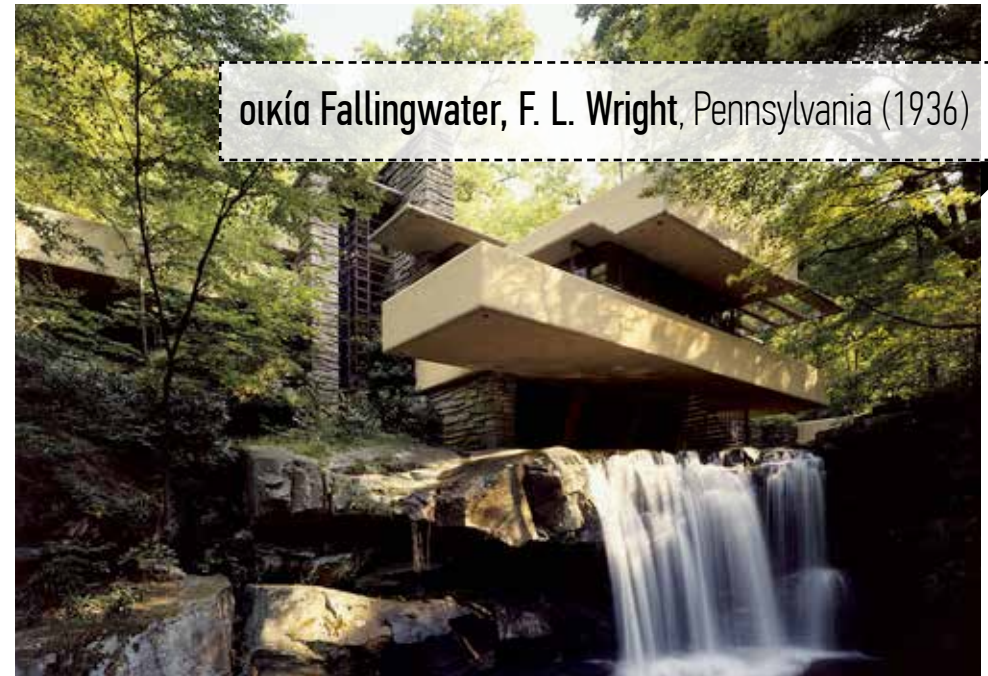
Mies van der Rohe (1886 - 1969)

- ανάδειξη της **αξίας του μινιμαλισμού** στο σχεδιασμό - "less is more"
- αίσθηση διαφάνειας - **διάχυση του υπαίθριου χώρου στο εσωτερικό** του κτιρίου

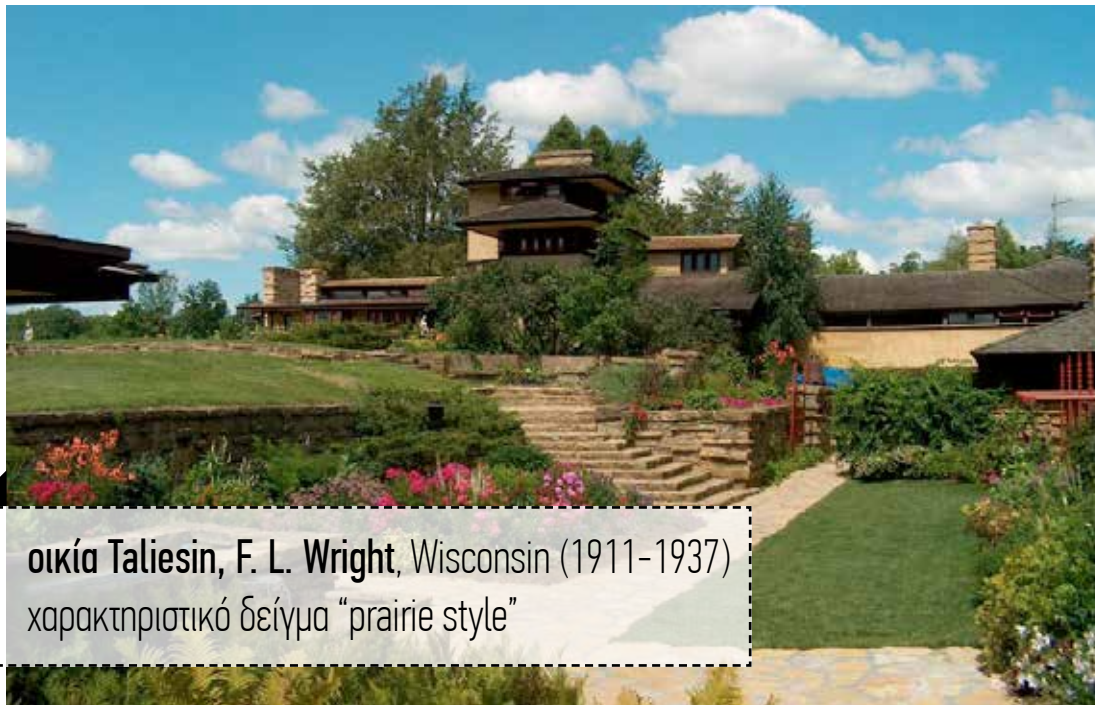

το μοντέρνο κίνημα στις ΗΠΑ

- η αξία του φυσικού αμερικάνικου τοπίου συνδυάζεται με τις αρχές του μοντερνισμού
- ξεχωρίζει η φυσιογνωμία του Frank Lloyd Wright
- πρωτοπόρος στον «τοποκεντρικό» (“site-specific”) σχεδιασμό - χρήση τοπικών υλικών
- συνεργασία με Jens Jensen σε μια σειρά κατοικιών - το λεγόμενο “prairie style”
- σχεδιασμός του κτιρίου ως τμήμα του τοπίου

οικία Fallingwater, F. L. Wright, Pennsylvania (1936)

οικία Taliesin, F. L. Wright, Wisconsin (1911-1937)
χαρακτηριστικό δείγμα “prairie style”

Villa Savoye, Le Corbusier (1929)

- απουσία ενότητας κτιρίου και τοπίου
- το τοπίο ως οπτικό περιβάλλον για το κτίριο

οικία Fallingwater, F. L. Wright (1936)

- ενοποίηση κτιρίου και τοπίου
- το κτίριο ως αναπόσπαστο κομμάτι του τοπίου

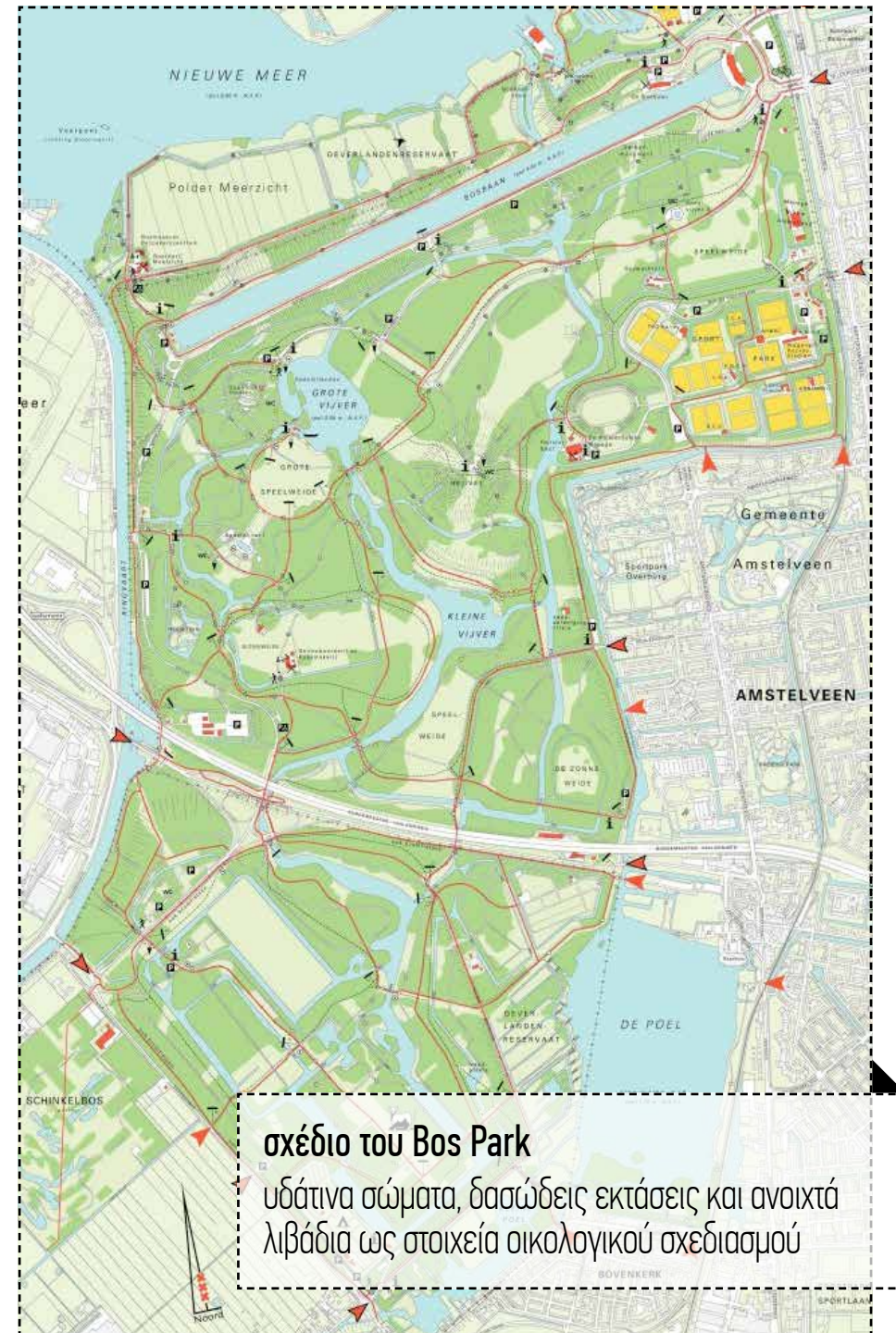
το κανάλι μήκους 2200m

χώρος δραστηριοτήτων υγρού αθλητισμού

Bos Park, Άμστερναμ (1928-1934)

- το πρώτο δημόσιο πάρκο οικολογικού χαρακτήρα
- διεπιστημονική ομάδα σχεδιασμού με βασικούς συντελεστές τους C. van Esteren, J. H. Mulder και J. P. Thijsse
- σχεδιασμός με έμφαση στη λειτουργικότητα και την ενεργητική αναψυχή - επιρροές μοντερνισμού
- όλα τα υδάτινα στοιχεία (λίμνες, πισίνες, χείμαρροι, κανάλι) αποτελούν μέρος του δικτύου αποστράγγισης

Boss Park, Άμστερνταμ (1928 - 1934)

- ταυτόχρονη έμφαση στον οικολογικό χαρακτήρα και την ενεργητική αναψυχή

10.

20ος αιώνας

άνθρωπος, περιβάλλον και τεχνολογία

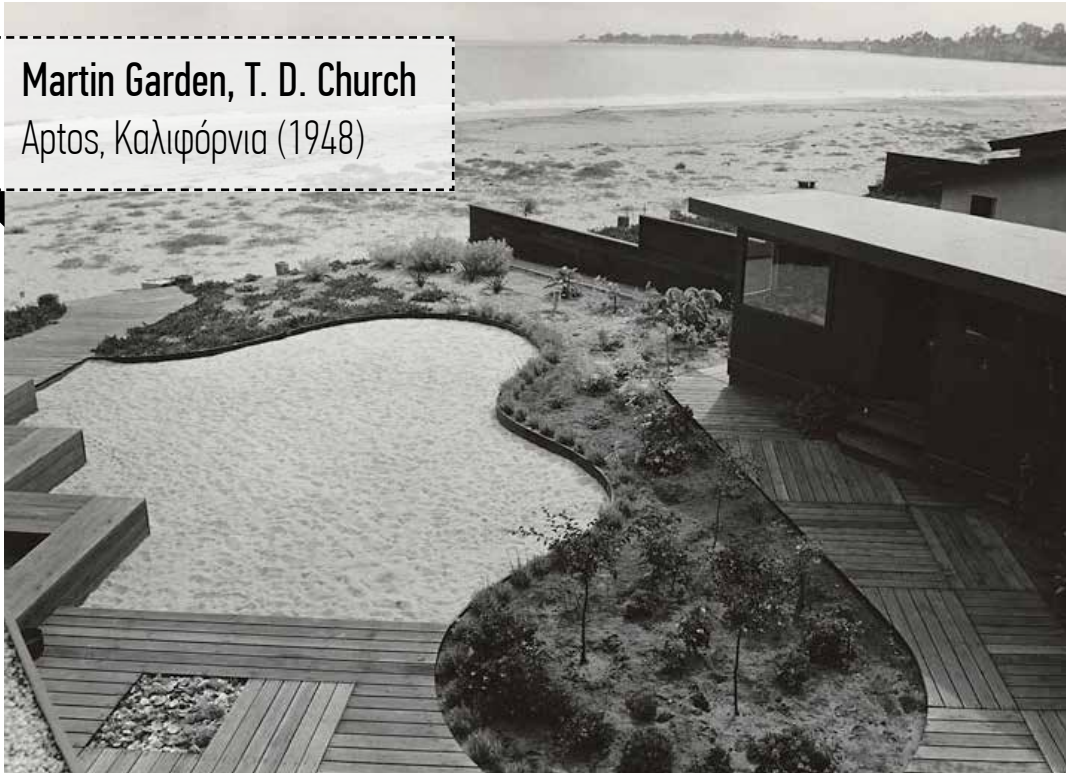
Η σχολή της Καλιφόρνιας

1930 - 1960

- **Thomas D. Church** (1902-1978) - εμπνευστής του σύγχρονου αμερικάνικου κήπου - “California style”
- ενσωμάτωση των **αρχών του μοντερνισμού** στο **μεσογειακό καλιφορνέζικο κλίμα** - σχεδιαστικές επιρροές από κυβισμό και σουρεαλισμό

- **3 βασικές συνθετικές αρχές** στο βιβλίο του Church “Gardens are for people”:
 - i. **σχεδιασμός / μορφή (form)** - αντίληψη
 - ii. **ανάγκες χρηστών / λειτουργία (function)** - κοινωνική, οικονομική διάσταση
 - iii. **τοποθεσία (site)** / οικολογική διάσταση

Martin Garden, T. D. Church
Aptos, Καλιφόρνια (1948)

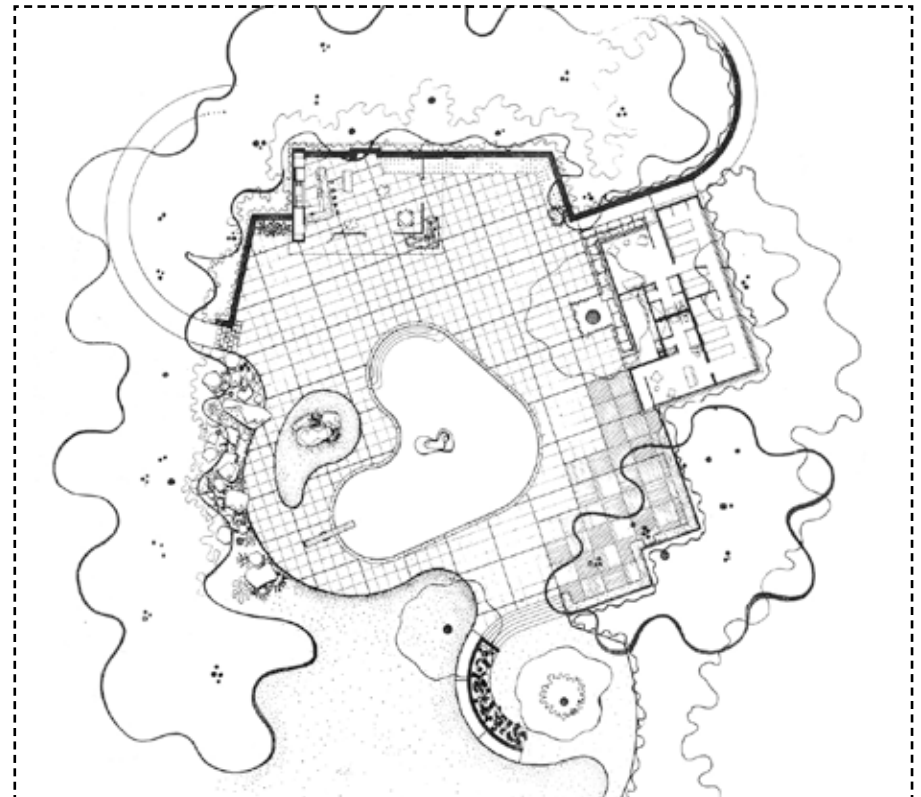

κατάργηση ορίων μεταξύ κτιρίου,
κήπου και τοπίου

Donell Garden (El Novillero), Καλιφόρνια (1948)

- σχεδιασμός κήπου πισίνας - ξενώνα της οικίας Donnell από T. D. Church σε συνεργασία με L. Halprin
- χαρακτηρισμένος ως **ένας από τους σημαντικότερους κήπους του 20ου αιώνα**
- **ενοποίηση κτιρίου - κήπου - τοπίου / διάλυση ορίου**
- δημιουργία «υπαίθριου δωματίου» - **αξιοποίηση μεσογειακού κλίματος**

χρήση «δανεισμένης θέας» του τοπίου

η πισίνα και το γλυπτό της Adaline Kent στο επίκεντρο του κήπου

- επίκεντρο του σχεδιασμού **η πισίνα νεφροειδούς σχήματος** με το χαρακτηριστικό λευκό γλυπτό
- **λειτουργική οργάνωση χώρου:** επιφάνειες διαφορετικών υλικών - δραστηριοτήτων περιμετρικά της πισίνας
- ενσωμάτωση **αυτοφυούς βλάστησης** - αξιοποίηση της **θέας** του λοφώδους τοπίου

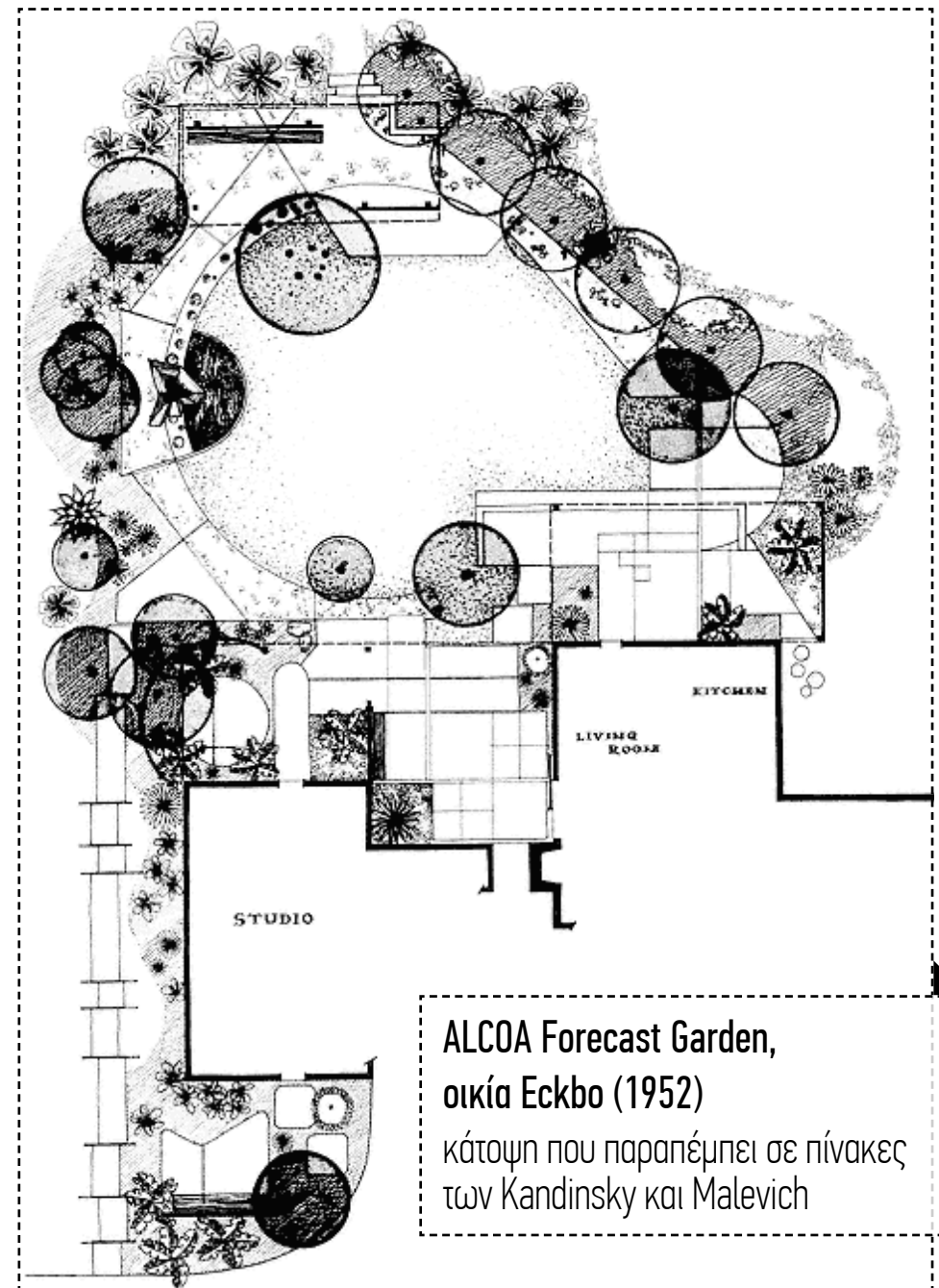

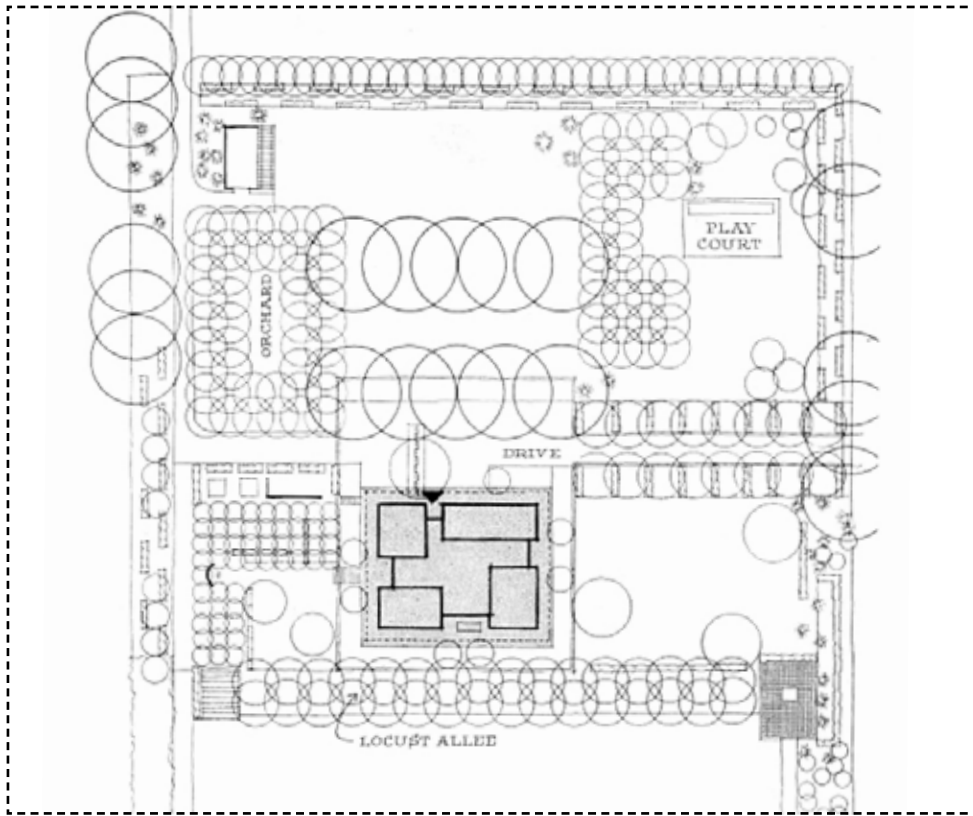
το ξύλινο deck με το καθιστικό και τις αυτοφυείς δρύες

Οι Επαναστάτες του Harvard

1930 - 1960

- αρχιτέκτονες τοπίου **Garrett Eckbo, Dan Kiley, James Rose** - απόφοιτοι του Harvard
- διατυπώνουν **νέες τάσεις στο σχεδιασμό του τοπίου** μακριά από τα «κλισέ» της Σχολής Καλών Τεχνών
- επιρροές από **μοντερνισμό, κυβισμό και φονξιοναλισμό**
- έμφαση στον **κοινωνικό χαρακτήρα - λειτουργικότητα τοπίου**

απλές, ορθογώνιες χαράξεις στα πρότυπα της μοντέρνας κατοικίας

Miller Garden, D. Killey, Indiana (1955)

- σαφής διαφοροποίηση του **ανθρωπογενούς τοπίου** από το φυσικό
- «καθαρές» γεωμετρικές χαράξεις - **λειτουργικότητα κήπου** κατά αναλογία της κατοικίας
- συνεχής **αλληλεπίδραση κήπου και κατοικίας**
- δημιουργία μιας σειράς ανεξάρτητων μεν αλλά αλληλοεπικαλυπτόμενων χώρων

η **αλέα με τις γλεδίσιες** και το γλυπτό του Henry Moore στο βάθος

Λατινική Αμερική

1930 - 1960

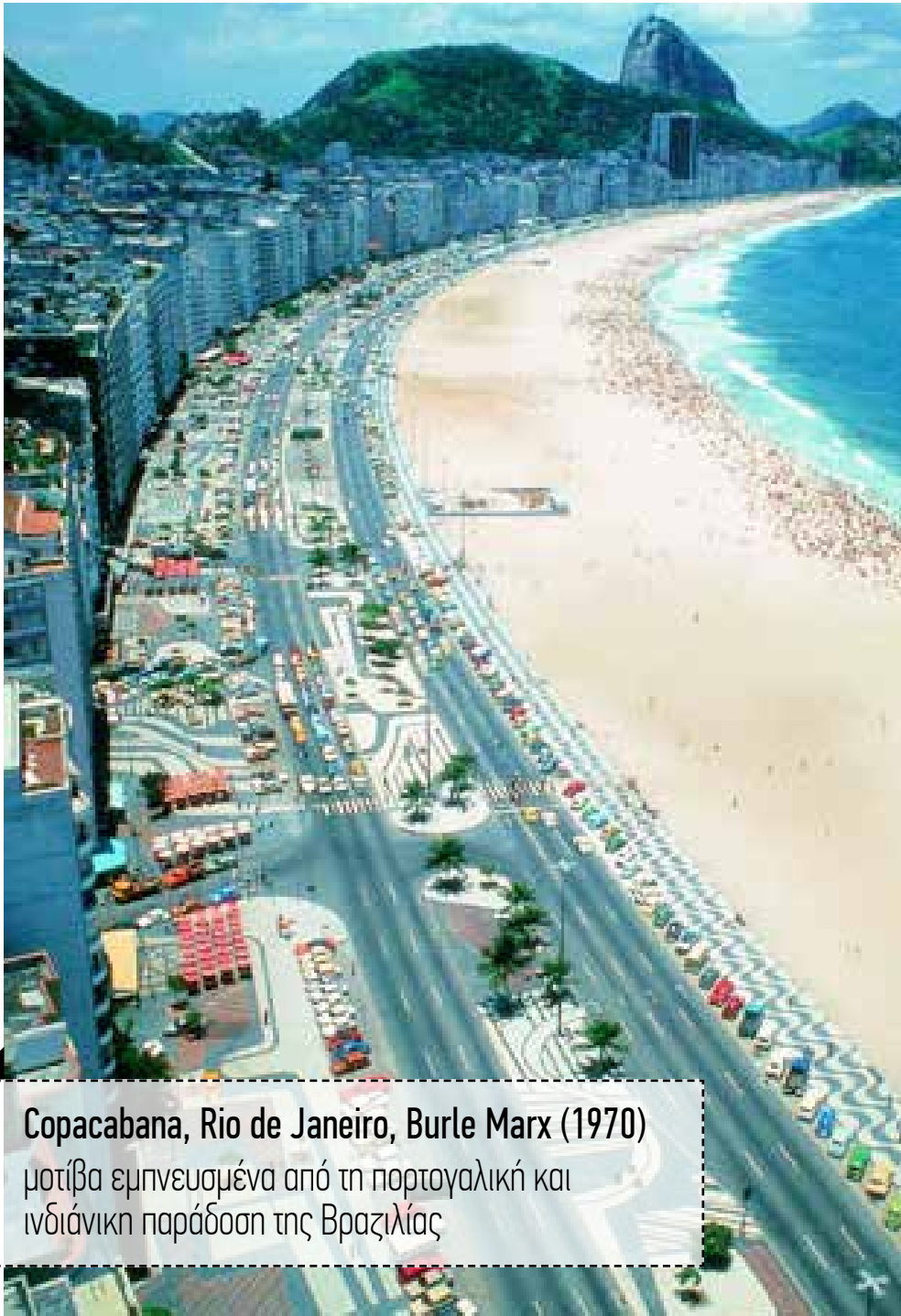
- η **ιδιαίτερη τοπική κουλτούρα** παντρεύεται με το μοντερνισμό δημιουργώντας έργα ξεχωριστής ταυτότητας

Roberto Burle Marx (1909-1994)

- βραζιλιάνος ζωγράφος - κηποτέχνης με επιρροές από τη βραζιλιάνικη και πορτογαλλική παραδοσιακή τέχνη
- **μεταφορά της αφηρημένης τέχνης** στο σχεδιασμό του τοπίου - καμπύλες γραμμές, έντονα χρώματα, ιθαγενείς φυτεύσεις
- χειρισμός του τοπίου σαν ένα **δυσδιάστατο ζωγραφικό κανβά**

Monterio Garden, Burle Marx
Rio de Janeiro (1948)

Copacabana, Rio de Janeiro, Burle Marx (1970)

μοτίβα εμπνευσμένα από τη πορτογαλική και
ινδιάνικη παράδοση της Βραζιλίας

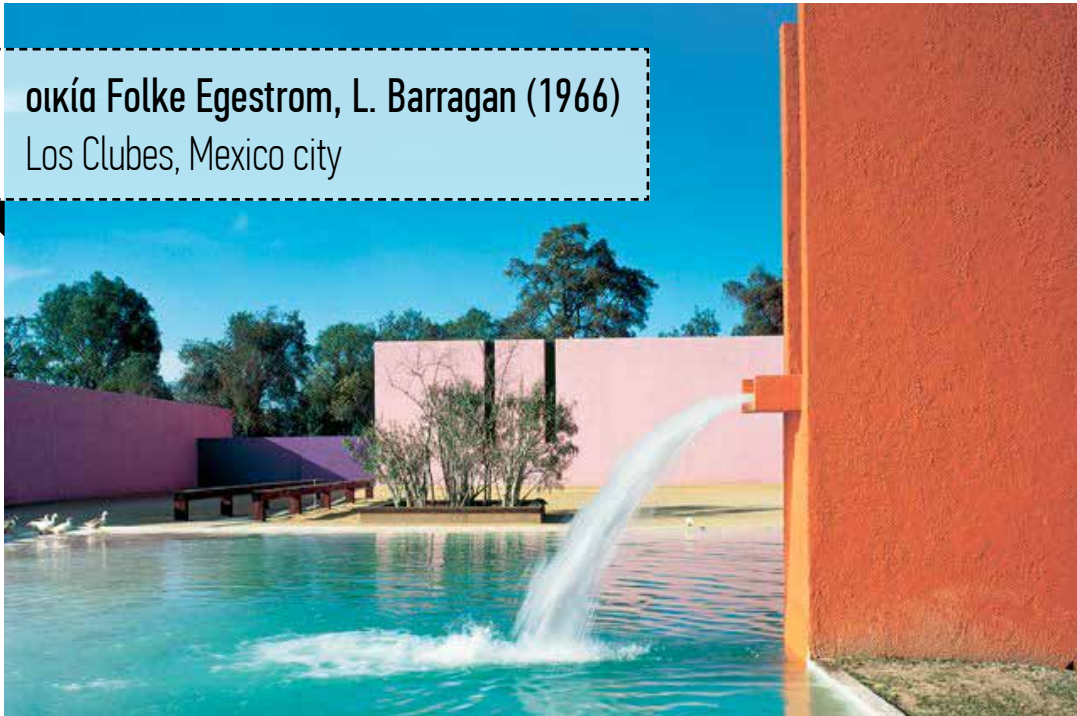

**κήποι Υπουργείου Εκπαίδευσης και Υγείας
Burle Marx, Rio de Janeiro (1938)**

οικία Folke Egestrom, L. Barragan (1966)

Los Clubes, Mexico city

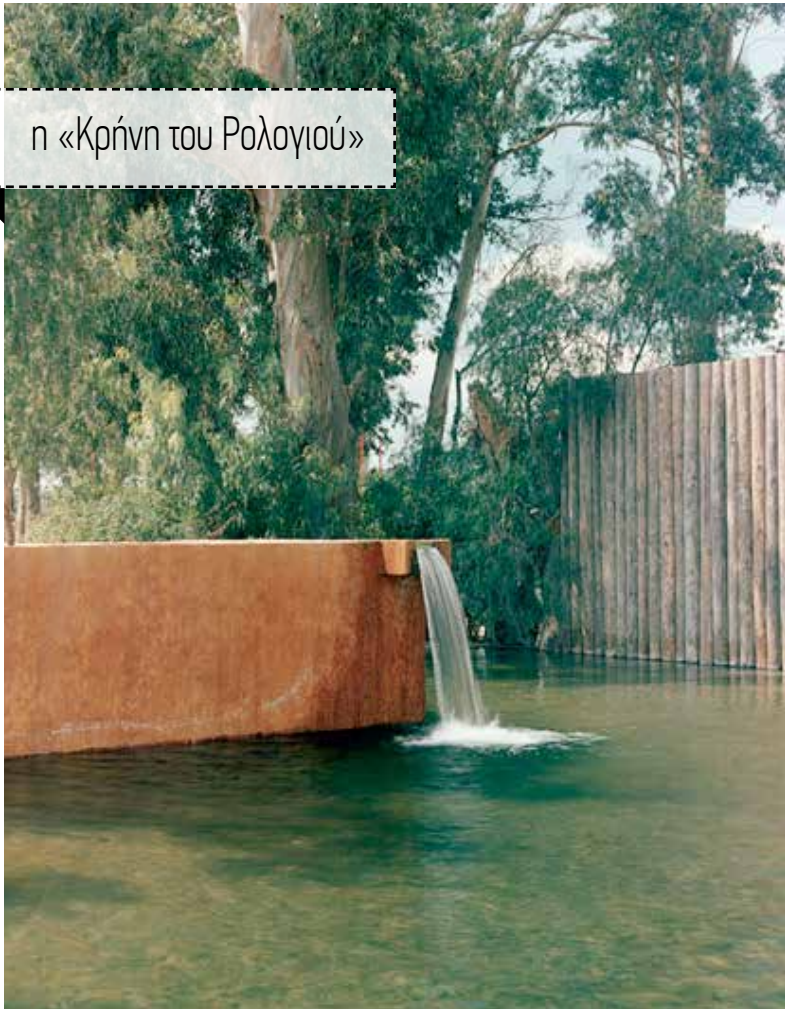

Luis Barragan (1902-1988)

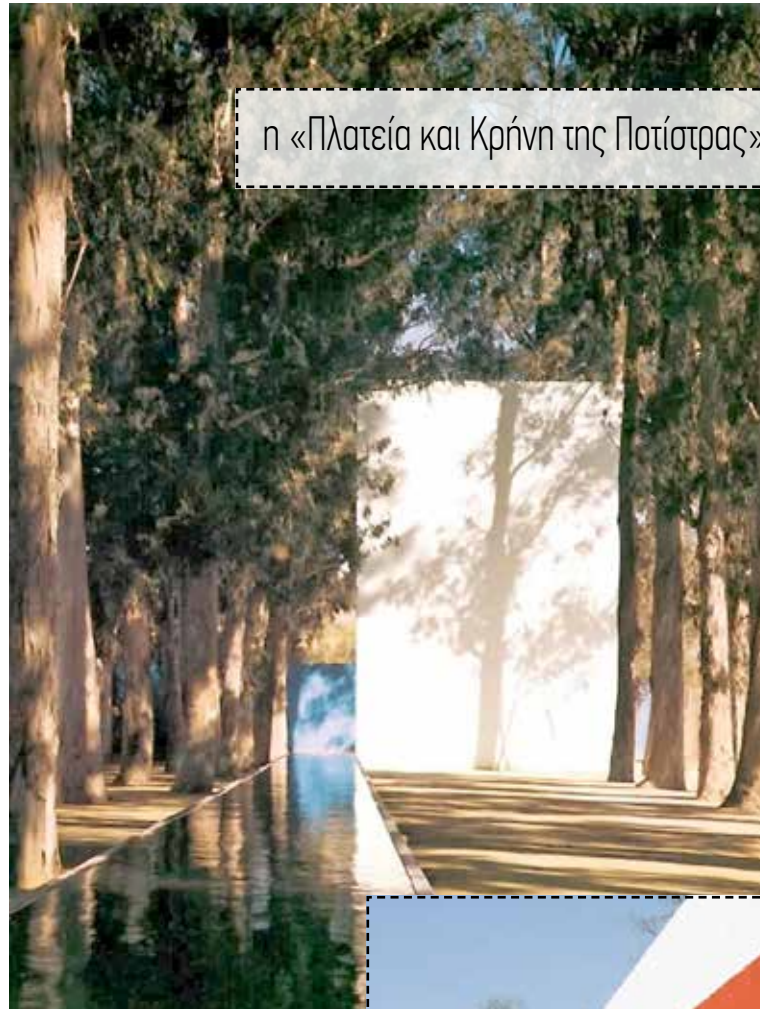
- διαμόρφωση ενός καθαρά «μεξικάνικου» τρόπου σχεδιασμού του τοπίου
- έμφαση στα **αρχιτεκτονικά στοιχεία του κήπου**, το χρώμα και τη φόρμα τους - διακριτική χρήση φυτεύσεων
- ισοροπημένη συνομιλία τοπίου, τέχνης και αρχιτεκτονικής - **ποιητική διάθεση**

η «Κρήνη του Ρολογιού»

η «Πλατεία και Κρήνη της Ποτίστρας»

Las Arboledas, L.Barragan, Mexico City (1959)

- συγκρότημα κατοικιών εύπορων οικογενειών με αγάπη για την ιππασία
- σημείο αναφοράς του σχεδιασμού η **χρήση του χώρου από ιππείς και άλογα**

ο χαρακτηριστικός πορτοκαλί τοίχος που περιβάλλει το συγκρότημα

Η Ελλάδα μεταπολεμικά

Διαμόρφωση του τοπίου γύρω από τον ιερό βράχο της Ακρόπολης και του λόφου του Φιλοπάππου
Δ. Πικιώνης, (1953 - 1957)

- έργο - σταθμός στην ελληνική μεταπολεμική αρχιτεκτονική τοπίου
- φυσική προσέγγιση μνημείων: δημιουργία πεζόδρομων και μονοπατιών προσαρμοσμένων στην τοπογραφία
- πνευματική προσέγγιση μνημείων: διαμόρφωση σημείων στάσης και θέας - οπτικής σύνδεσης με τα μνημεία

ένα από τα λιθόστρωτα του Πικιώνη

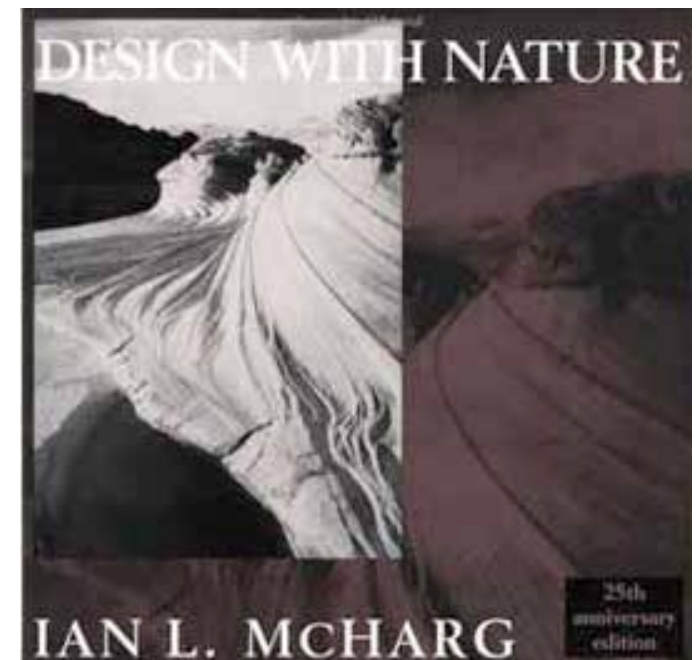
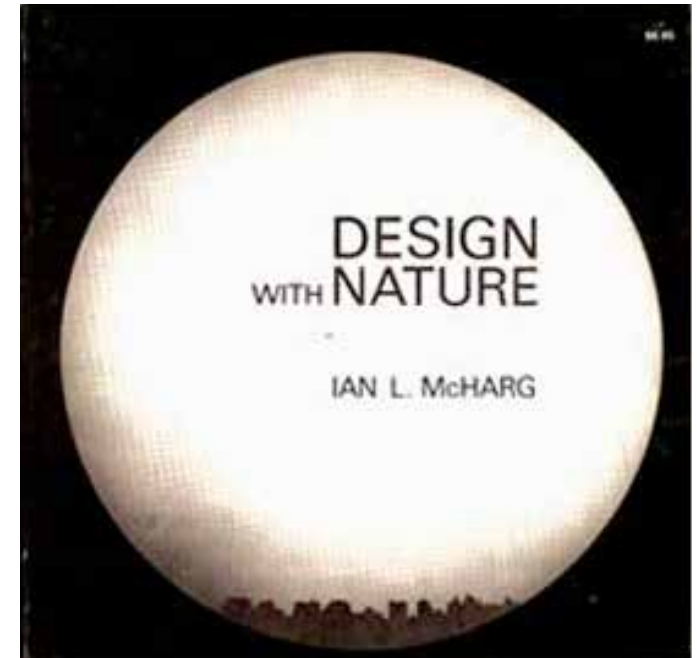
- ήπιος χαρακτήρα παρεμβάσεων - σεβασμός και ανάδειξη του **“πνεύματος του τόπου”**
- μοναδικός συνδυασμός πέτρας, ξύλου και αρχιτεκτονικών μελών στα **λιθόστρωτα** - χρήση ιθαγενών φυτεύσεων

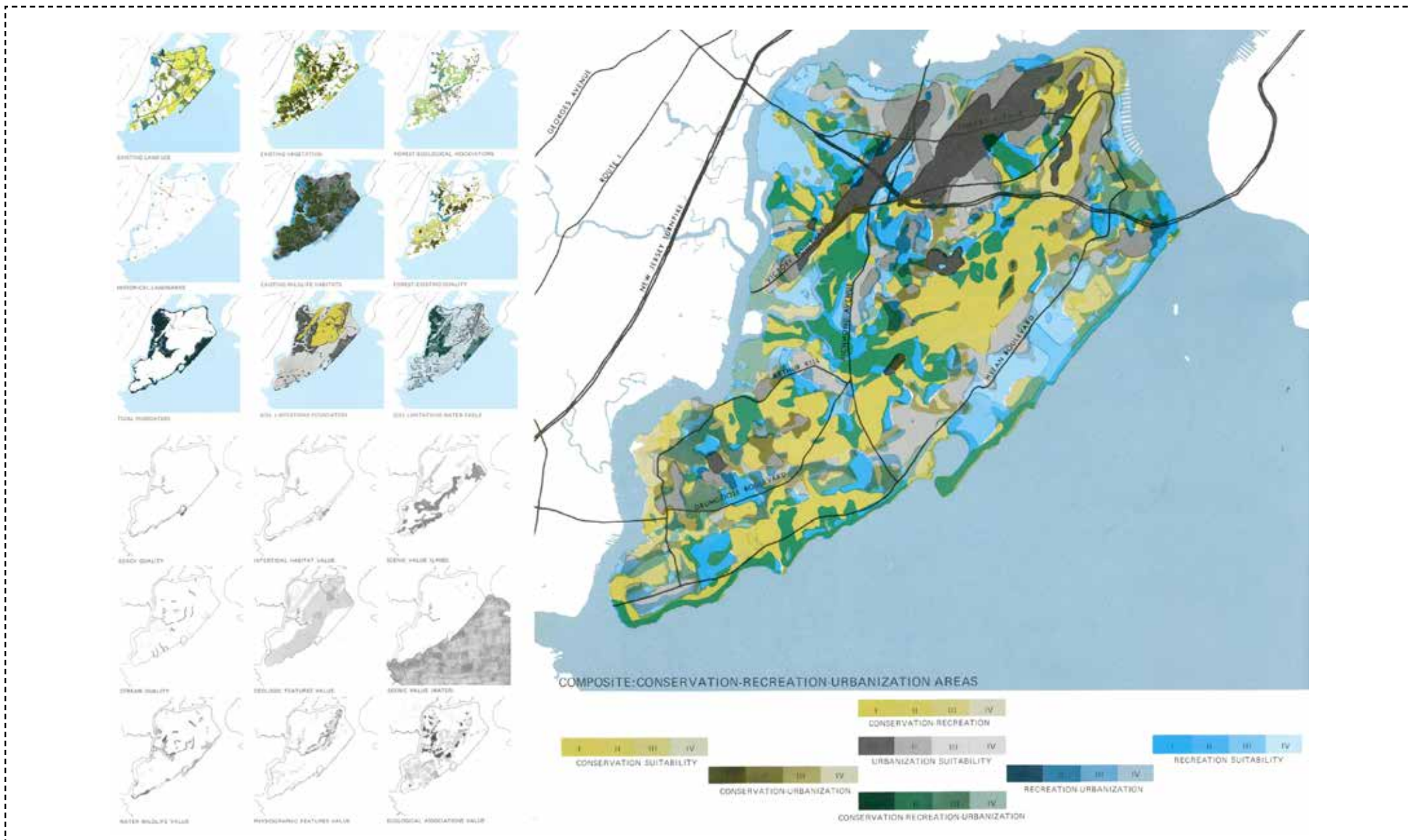

Η δεκαετία της οικολογίας

1960 - 1970

- κορύφωση βιομηχανικής δραστηριότητας - ραγδαία αστικοποίηση μεταπολεμικά
- **Ian McHarg** - ένας από τους σημαντικότερους αμερικανούς αρχιτέκτονες τοπίου του 20ου αιώνα
- εκφράζει την ανησυχία τους για τις αρνητικές επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο τοπίο - θέτει τις **βάσεις του σύγχρονου οικολογικού σχεδιασμού**
- σημείο - σταθμός η **έκδοση του βιβλίου του “Design with Nature” (1969)**
- εισάγει τη **μέθοδο «ανάλυσης καταλληλότητας»** του τοπίου (“suitability analysis”) - αναπαράσταση των οικολογικών, κοινωνικο-οικονομικών και αισθητικών αξιών του τοπίου σε επικαλυπτόμενους χάρτες
- σκοπός: η **χωροθέτηση των προτεινόμενων χρήσεων** με τις ελάχιστες δυνατές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον

- εφαρμογή μεθόδου «ανάλυσης καταλληλότητας» στο τοπίο του Staten Island της Νέας Υόρκης για τη χωροθέτηση αυτοκινητόδρομου - Ian McHarg (1968)

Μεταμοντερνισμός

1960 - 2000

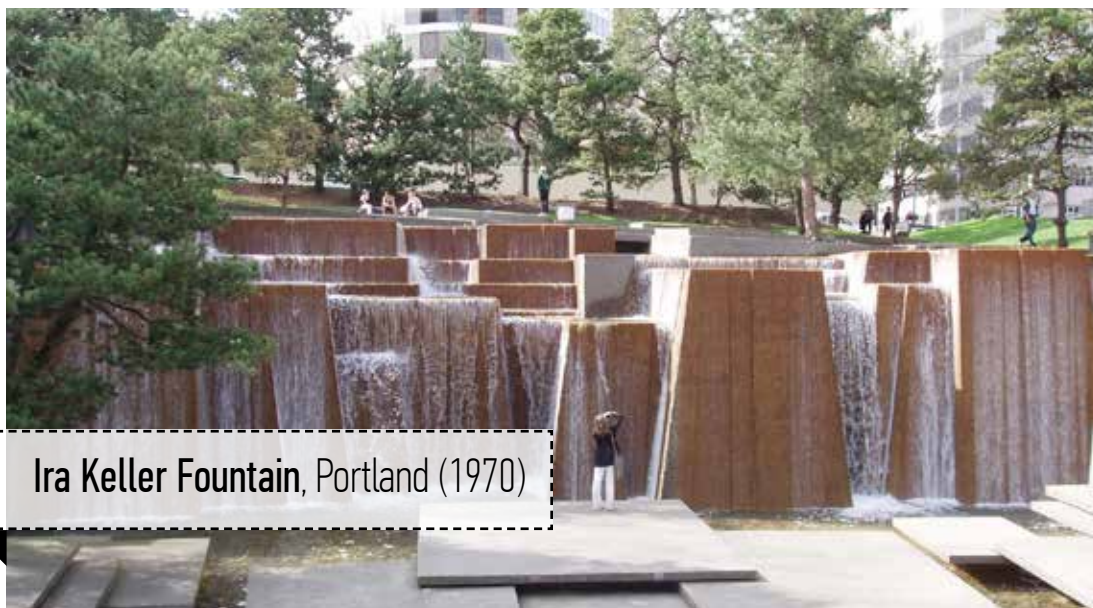
- αναζητήσεις νέων αξιών στο σχεδιασμό - εννοιολογικός σχεδιασμός, αλληγορία - προσωπικό στυλ κάθε δημιουργού

Lawrence Halprin (1916-2009)

- αστικές επεμβάσεις - εννοιολογικές αναφορές στο **άγριο φυσικό τοπίο** της Β. Αμερικής
- βίωμα του αστικού τοπίου από τους χρήστες του ως μια **δυναμική εμπειρία**

Lovejoy Plaza, Portland (1960)

Ira Keller Fountain, Portland (1970)

Freeway Park, L. Halprin, Seattle (1976)

- ένα ανθρωπογενές τσιμεντένιο φαράγγι πάνω από τον αυτοκινητόδρομο
- χαρακτηριστικοί όγκοι από εμφανές σκυρόδεμα - πλούσια βλάστηση

δύο από τα χαρακτηριστικά υπαίθρια δωμάτια του κήπου στο Sutton Place

η τάφος της έπαυλης

Sir Geoffrey A. Jellicoe (1900 - 1996)

- άγγλος αρχιτέκτονας τοπίου - πολεοδόμος
- το τοπίο ως **συνδεδετικός κρίκος παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος**
- χαρακτηριστικό παράδειγμα ο **κήπος στο Sutton Place, Surrey, Αγγλία (1980)** - σύνδεση με τις προηγούμενες ιστορικές επεμβάσεις στον κήπο

Plaza Tower, Peter Walker, Καλιφόρνια (1975)

Peter Walker (1932-)

- αμερικανός αρχιτέκτονας τοπίου - **μινιμαλιστικές, εικαστικές τάσεις** στο έργο του
- πρωτογενείς γεωμετρικές φόρμες - **σύνδεση με Land Art**

τα αστικά πάρκα των νέων γαλλικών πόλεων

1970 - 1985

- ο οργανωμένος σχεδιασμός μιας σειράς **αστικών επεκτάσεων στη Γαλλία** έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων πάρκων
- κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις (Μάης 1968) - έμφαση στη **κοινωνική διάσταση του δημόσιου χώρου**

Parc Grenoble - Villeneuve, M. Corajoud, Grenoble (1974)

- δημιουργία πάρκου ως τον **δημόσιο πυρήνα** τις αστικής επέκτασης
- τεχνητό ανάγλυφο από εκσκαφές θεμελίωσης των πολυκατοικιών

Parc du Sausset, M. Corajoud, Seine - Saint Denis (1985)

- το πάρκο ως **εναλλαγή διακριτών τοποθεσιών** νατουραλιστικού και ανθρωπογενούς χαρακτήρα

ανάκτηση υποβαθμισμένων αστικών τοπίων

1975 - 1990

- φαινόμενο αστικής διάχυσης (urban sprawl) - αποτέλεσμα: εγκόλπωση **υποβαθμισμένων περιοχών πρώην βιομηχανικής δραστηριότητας** από τον αστικό ιστό
- ευκαιρία **ανάκτησης των περιοχών** με τη μορφή αστικών πάρκων

Gas Works Park, R. Haag, Seattle (1975)

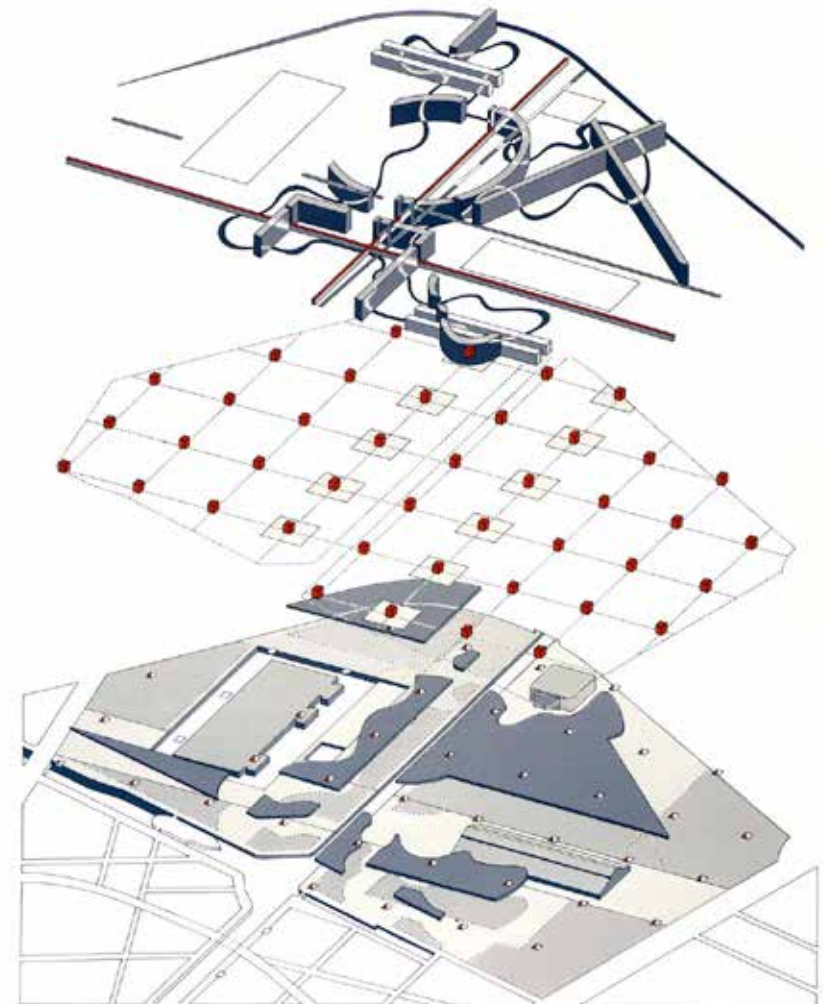

Parc de la Villette, B. Tschumi, Παρίσι (1982-1987)

- πρώην περιοχή σφαγείων
- έκφραση των **θεωρητικών αρχών** της «**αποδόμησης**» στο τοπίο - νέο σύστημα ιεραρχίας στην οργάνωση του υπαίθριου χώρου

- **τρία** αυτόνομα οργανωτικά επίπεδα:
 - i. «**γραμμές**» - πορείες στο πάρκο
 - ii. «**δάπεδα**» - επιφάνειες λειτουργιών
 - iii. «**σημεία**» - κόκκινες σιδηροκατασκευές - "follies"

ο «Κινηματογραφικός Περίπατος»

ο «Κήπος των Μπαμπού»

- χαρακτηριστικό στοιχείο του πάρκου ο οφιοειδής «Κινηματογραφικός Περίπατος»
- συνδέει μια σειρά **θεματικών κήπων** με χώρους δραστηριοτήτων και αναψυχής

ο «Κήπος των Καθρεπτών»

η κεντρική επιφάνεια χλοοτάπητα, με τη πλατεία και τα θερμοκήπια στο βάθος

οι νατουραλιστικοί κήποι του G. Clement

Parc Andre Citroen, A. Provost - J.F. Jordy, P. Berger, G. Clement, Παρίσι (1985-1992)

- πρώην αυτοκινητοβιομηχανία
- μεταμοντέρνα αναφορά στις αρχές σχεδιασμού του **Le Notre** - γεωμετρικές χαράξεις, θεματικοί υποχώροι

πίδακες νερού στο κέντρο της πλατείας

σχέση φυσικού - ανθρωπογενούς στοιχείου
βλάστηση - βιομηχανικές εγκαταστάσεις

Duisburg-Nord Landscape Park, Latz & Partners, Duisburg (1989 - 1994)

- οι εγκαταστάσεις τις πρώην χαλυβουργίας μετατρέπονται σε νέα λειτουργικά και αισθητικά στοιχεία του τοπίου
- το φυσικό στοιχείο εισβάλλει στις εγκαταστάσεις ακολουθώντας το λεξιλόγιο της βιομηχανικής αρχιτεκτονικής - «τεχνητή» φύση
- τα βιομηχανικά επείπια φιλοξενούν πλήθος νέων δραστηριοτήτων

η «Piazza Metallica», παραπέμπει συνειρμικά στην αναγεννησιακή piazza

το κανάλι του ποταμού Emscher, συλλέκτης των ομβρίων υδάτων των εγκαταστάσεων

ανάδειξη των εγκαταστάσεων σε τοπόσημο πολιτισμικής κληρονομιάς κατά τη νύχτα

οι αστικές αναπλάσεις της Βαρκελώνης

1980 - 2000

- με αφορμή τη **διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων** του 1992 δημιουργείται ένα δίκτυο περίπου 70 νέων πάρκων και πλατειών
- μεταμοντέρνος σχεδιασμός - έμφαση στην παρουσία έργων τέχνης, γλυπτών στο δημόσιο χώρο - **εικαστική διάθεση**

Parc de Poblenou (1992),
πάρκα κατά μήκος του παραλιακού μετώπου

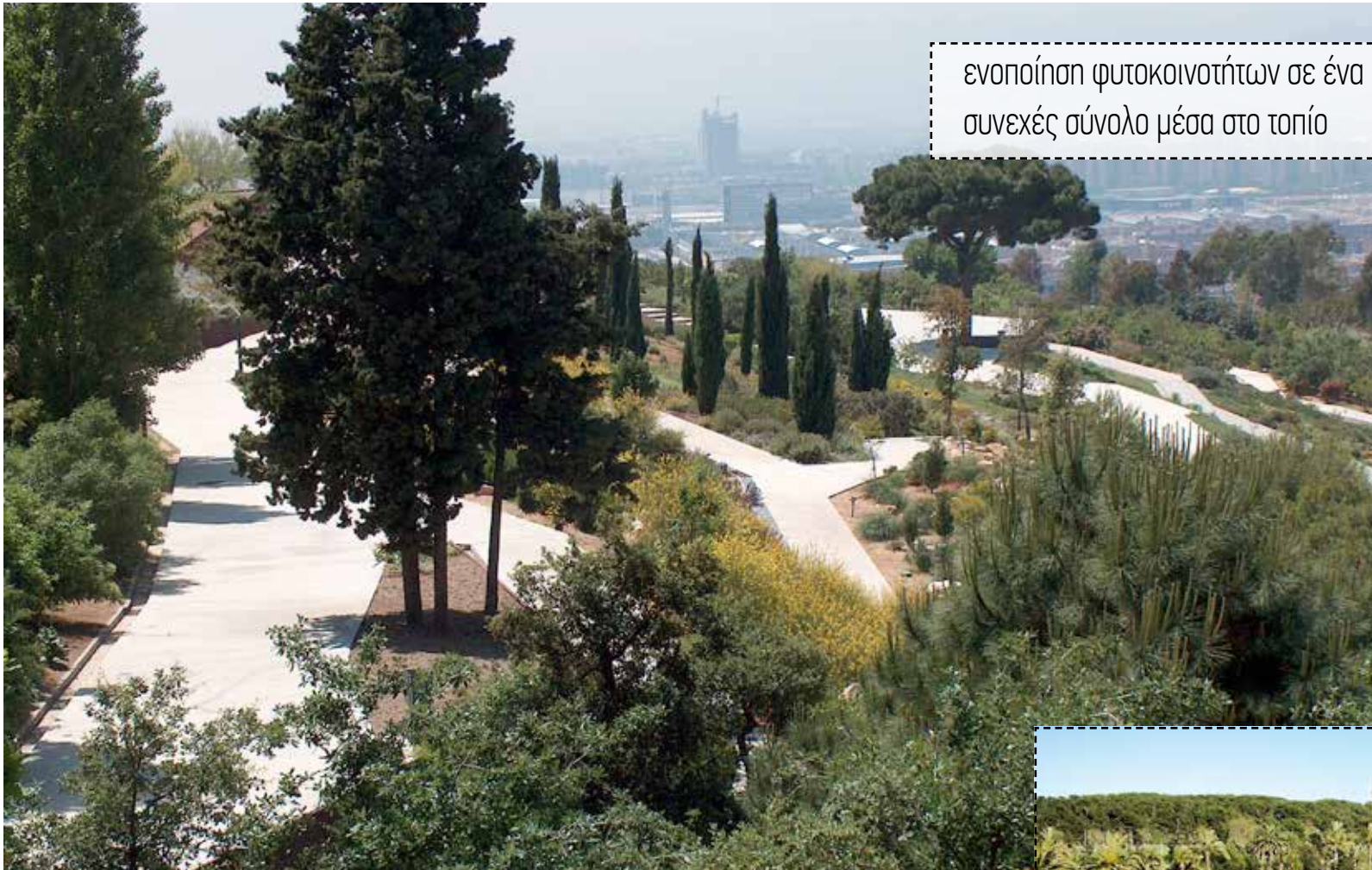
Parc Sol y Ombra, B. Peper (1992)

η είσοδος του Βοτανικού Κήπου

Βοτανικός Κήπος, C. Ferrater, J. L. Canosa, B. Figueras, Βαρκελώνη (1999)

- προσαρμογή στη **φυσική τοπογραφία** του λόφου Montjuic
- **γεωμετρική διάταξη τριγώνων** - κάθε ένα αντιστοιχεί σε διαφορετική μεσογειακή φυτοκοινότητα

ενοποίηση φυτοκοινοτήτων σε ένα συνεχές σύνολο μέσα στο τοπίο

- χαρακτηριστικές γωνιώδεις **τεθλασμένες χαράξεις**
- **γλυπτική - εικαστική διάθεση** στο σχεδιασμό ανάλογη και των υπόλοιπων πάρκων που υλοποιήθηκαν στη Βαρκελώνη

Βιβλιογραφία

- Τσαλικίδης, Ι.Α. & Μπακιρτζή, Ο. Χ., 2014. *Τοπία και Κήποι των Ανθρώπων*, εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε., Θεσσαλονίκη